

צ'קליסט סד"פ פרופסור מיכל טמיר תש"פ שחר ושישראל

חטא- עד שלושה חודשי מאסר ; עוון- עד שלוש שנות מאסר ; פשע- מעל שלוש שנות מאסר
 בימי"ש שלום- עד 7 שנים ; מחוזי- שבע שנים ומעלה + ערעור על שלום ; עליון- ערעור על מחוזי

מעצרים- מועדים והוראות

• סוגי מעצרים :

מעצר ראשוני על ידי שוטר	לא בצו	ס' 23 לחוק המעצרים – שוטר נקרא לזירת האירוע. מסלול : מעצר לפי ס' 23, מעבר אצל קצין ממונה לפי ס' 27 והגעה לשופט תוך 24 שעות לפי ס' 29.
	בצו	ס' 13 לחוק המעצרים – תוך 24 שעות להביא את העצור להארכת מעצר לפני שופט.
הארכת מעצר (מעצר ימים) / מעצר לפני הגשת כ"א		ס' 13 לחוק המעצרים – מעצר למען חקירה, אפשר להאריך 5 יום כל פעם עד מקסימום 15.
מעצר לפני הצהרת תובע		ס' 17 ד לחוק המעצרים – עד חמישה ימים לפני הצהרת תובע שעתיד להגיש כ"א. כשמוגש כ"א התובע יבקש מעצר עד תום ההליכים, אם אינו מבקש משחררים אחרי ההצהרה.
מעצר עד תום ההליכים (לאחר הגשת כ"א)		ס' 21 לחוק המעצרים – אפשר לעצור לעד 9 חודשים או 18 חודשים באזוק אלקטרוני, כל הארכה נוספת מוגשת לעליון בלבד. בתוך מעצר זה כלולים מעצרי ביניים למשל מעצר 30 יום בהסכמת סגור לצורך למידת ראיות.
מעצר לצורכי כתיבת ערעור		ס' 22+63 לחוק המעצרים – עד 72 שעות.
מעצר בתקופת ערעור		ס' 22+63 לחוק המעצרים.

• שני מסלולים למעצר :

מסלול עיקרי	מסלול משני
התקיימותם של שלושה תנאים : 1. תשית עובדתית (ראיות לעבירה שבוצעה) 2. עילת מעצר (מסוכנת/ שיבוש) 3. חלופות מעצר (ערבות, מעצר בית)	אפשר לעצור בשל הפרת הוראה חוקית קודמת (למשל התנגדות לעיכוב) זהו מסלול קצר שלא דורש תנאים בשל הפרת הוראה חוקית קודמת.
אם המעצר בוצע על ידי שוטר השופט צריך לבדוק :	אם המעצר בוצע על ידי שוטר השופט צריך לבדוק :
1. חשד סביר 2. מסוכנות או שיבוש 3. השוטר צריך להביא את החשוד לקצין הממונה שבוחן האם אפשר לשחרר בערבות	1. התנגדות לעיכוב, או 2. הפרעה לשוטר במילוי סמכות עיכוב עצם ההתנגדות מקנה סמכות למעצר.

• כשחשוד במעצר :

מעצר ראשוני ס' 17 ג - 24 שעות **מעצר ימים ס' 13 א** 3 ניתן להאריך על ידי בימי"ש במקסי' 5 ימים כל פעם עד 15 ימים **הצהרת תובע ס' 17 ד** שופט רשאי להאריך מעצר בחמישה ימים.

צ'קליסט סד"פ פרופסור מיכל טמיר תש"פ שחר ושישראל

← כל תקופת המעצר טרם הוגש כ"א לא יכולה לעלות על 30 יום (ס' 17 ב) אלא באישור היועמ"ש שמקנה 75 יום (ס' 59) או אישור עליון שמקנה 90 יום (ס' 62).

• **חלופות מעצר:**

מעצר ראשוני	אין מעצר ראשוני אצל שופט, קצין ממונה יכול להורות על מעצר ימים ראשוני עד 5 ימים כמעצר בית (ס' 42 לחוק המעצרים) אפשר להאריך מעצר זה ללא הגבלה בחוק.
מעצר ימים	לפי השופט עמית ב פלוגי בימ"ש רשאי להורות מכוח סעיפי חוק המעצרים על חלופת מעצר" מי שהסמך לפעול על גבול השלם מוסמך לפעול גם בחלקיו", ראוי שמעצר בית יהיה באורך זמן של מעצר בחוק, חלופות אחרות ניתן להאריך יותר מכוח ס' 58 לחוק.
הצהרת תובע	לא חלה הגבלת חמישה ימים ולפי ס' 58 ניתן אף עד 180 יום, מקובל לתת 14 (מטאייב)

← מרגע שהוגש כתב אישום יש להתחיל במשפט תוך 30 יום או 60 יום אם העצור אזוק באזיק אלקטרוני.

• **מידע כללי:**

ס' 1 לחסד"פ מתווה עקרונות כללים:

- ס' 1א – עקרון החוקיות על פיו אין מעצר או עיכוב אלא בחוק **מורוזובה** ביניש קובעת שלבימ"ש שדן במעצר צריכה להיות סמכות לכך בחוק. **בגרנו**- סד"פ הוא חקיקה ראשית כי פוגע בזכויות יסוד
- ס' 1ב – עקרון כבו"ה וחירותו, מידתיות על פיו יש לבצע עיכוב או מעצר באופן שיבטיח שמירה מירבית על כבוד העצור וזכויותיו. מידתיות – האמצעי שפגיעתו פחותה (מעצר על ידי צו עדיף על בלי, עיכוב עדיף על מעצר, חלופה עדיפה על מעצר) **תכלית ראונה בגנימאת** נקבע שמכת מדינה אינה תכלית המצדיקה ענישה מחמירה, התכלית צריכה להיות פרסונלית ולא כללית.
- ס' 1ג – עקרון התחולה הכללית על פיו אם אין הוראה סותרת, החוק הקובע הוא חוק המעצרים שחל על מעצר ועיכוב לפני כל חוק אלא אם יש הוראה מפורשת. **לוי** מרחיב את התחולה הכללית של חוק החיפוש גם על תעבורה ולכן בדיקת ינשוף מצריכה הסכמה.

• **סמכויות:**

ס' 2 לחוק קובע כי **טרם הגשת כתב אישום** הסמכות לשלום, **לאחר הגשת כתב אישום** הסמכות לבית המשפט אליו הוגש כתב האישום **ובערעור כניל**.

• **מעצר עד תום הליכים:**

- ס' 61 : במחוזי עד 9 חודשים (אלקטרוני-18).
- ס' 62א העליון רשאי להאריך בעוד 90 יום מעבר.
- ס' 62 ב בתיקים מורכבים או עם הרבה נאשמים העליון יכול לצוות על 150 יום נוספים.
- ס' 62 ג כאשר פסק הדין מרשיע ניתן לצוות על הארכת מעצר או מעצר חדש עד **גזר דין** באורך של 90 יום למעצר ו180 לאיזוק.

← **ועכשיו נעבור לפרקטיקה- לחפש פה את החלק שרלוונטי לפי איך שהקייס שניתן התחיל**

קייס התחיל בעיכוב

ס' 5 לחו"י כבוד"א- עיכוב נחשב לפגיעה בחירות/זכות- "בכל דרך אחרת", לכן צריך לעמוד בפסקת ההגבלה.

ס' 66 לחוק המעצרים- הגדרת עיכוב: הגבלת חירות פחותה ממעצר בשל חשד לביצוע עבירה או מניעת עבירה עתידית.

ס' 23(ג) לחוק המעצרים- יש להעדיף עיכוב על פני מעצר, גם כשיש סמכות מעצר!

ס' 73- משך עיכוב: זמן סביר. ס' 73(ב)- עד 3 שעות. חריג: הארכה על ידי קצין ממונה ב-3 שעות נוספות במקרה של ריבוי מעורבים.

• **איך מבצעים עיכוב:** ס' 72 שנגזר מנוהל מעצר בס' 24.

צ'קליסט סד"פ פרופסור מיכל טמיר תש"פ שחר ושישראל

[] הזדהות (תעודה או מדים) [] הודעה בדבר העיכוב - מיידית **קדושים** - להסביר בלשון בני אדם, **קנוש** - אין צורך באקט פיזי [] הסברת סיבת העיכוב.

ס' 24 ב – חריגים לביצוע עיכוב שמתירים אי הזדהות או אי נתינת הסבר הם :

[] ברור בנסיבות העניין כי זהו שוטר והסיבה ידועה למעוכב [] מילוי התנאים הללו יביא לסיכול העיכוב [] מילוי התנאים יפגע בביטחון המעוכב או יביא להעלמת ראיה.

ס' 24 ג – חוקיותו של העיכוב תלויה במילוי הנוהל כדין. **שמשי** - העיכוב לא היה כדין ולכן ההתנגדות לשוטר לא היוותה עילת מעצר.

קסאי - העיכוב היה לא חוקי כי פקחים לא הזדהו ולא הודיעו על סיבת המעצר, הסכין שנמצאה פסולה כראיה.

• **סוגי עיכובים :**

עיכוב חשוד - **ס' 67** לחוק המעצרים דורש יסוד סביר לחשד שאדם עבר עבירה או עומד לעבור עבירה העלולה לסכן את ביטחון הציבור או המדינה. ניתן לעכב בכל סוג עבירה ולא משנה מתי היא נעברה.

יסוד סביר - **דגני** - מפרש כמבחן אובייקטיבי – תמונה בה אדם רגיל בר דעת היה מגבש חשד. **חשד מועבר** - כאשר אדם מגבש חשד ושולח אחד אחר לעכב, צריך שאצל שניהם יהיה יסוד נפשי של חשד (**קסאי**).

מטרת העיכוב - **ס' 67 א** [] ברור זהות או מען [] חקירה או מסירת מסמכים

מקום העיכוב - **ס' 67 ב** קובע כי ברירת המחדל היא עיכוב במקום וניתן לדרוש להתלוות לתחנת משטרה בהתקיים :

1. יסוד סביר לחשד שנעברה עבירה או הסתברות גבוהה שתיעבר עבירה.

2. הזיהוי בלתי מספיק או לא אפשרי במקום הנוכחי.

ס' 3 לחוק חקירת חשודים קובע ברירת מחדל של חקירה בתחנת משטרה ולא במקום העיכוב, **פקודת המטה הארצי** קובעת כי אין הגבלה על שעות העיכוב בתחנה כי האדם נחקר ולא מעוכב. **חומר ישי** - זמיר הופך את ברירת המחדל בס' 67 וקובע כי חקירה פשוטה תעשה במקום וחקירה מעבר לתשאל במשטרה.

עיכוב עד - **ס' 68** קובע שכאשר יש יסוד סביר לחשוד שנעברה עבירה, ניתן לעכב כל אדם שיש לו מידע עליה.

ס' 67 ב קובע שכאשר זיהוי העד לא מספיק או שקיים חשש כי הוא לא יתייצב לחקירה ניתן לקחת אותו לתחנת משטרה. חקירת עד במשטרה לא חוסה תחת מגבלת 3 שעות.

עיכוב לצורך חיפוש ובדיקת מסמכים - **ס' 69** בכל מקום שנתנה סמכות חיפוש במקום/ כלי / גוף יש גם סמכות לעכב אדם או רכב לצורך החיפוש ולדרוש מהאדם למסור שם ומען.

עיכוב כלי רכב - **ס' 71** מונה 2 תנאים : [1] אם יש יסוד סביר לחשד שנעברה עבירה בת מעצר (עוון ופשע) או עבירת בטחון יש סמכות לעכב ולבצע חיפוש ברכב. [2] השוטר סבר כי יש צורך לבצע חיפוש בכלי רכב כדי לאתר את מבצע העבירה או קורבנה או כדי לאתר ראיה הקשורה בעבירה. **סעיף 71(ב)** יכול לעכב גם במקרה של חשש לעבירות ביטחון או אם קיימת הסתברות שעומדת להתקיים עבירה בת מעצר.

עיכוב על ידי אדם פרטי - **ס' 75 א** כל אדם רשאי לעכב אדם אחר עד לבואו של שוטר בהתקיים אחד משניים : [] האדם חשוד כי ביצע בפניו עבירות אלימות, פשע, גניבה או נזק לרכוש. [] אדם אחר הקורא לעזרה מצביע על אדם חשוד שביצע בפניו עברה כאמור.

← רק אם יש חשש שהחשוד ימלט או שזהותו לא ידועה.

ס' 75 ב את המעוכב צריך להביא בפני שוטר עד 3 שעות. **ס' 75 ג** אדם מעכב יכול להשתמש בכוח סביר אם החשוד מתנגד, שוטר לא יכול כי יש לו סמכות מעצר.

מעצר בהתנגדות לעיכוב - **ס' 23 ב** כאשר אדם מתנגד לעיכוב קמה לשוטר סמכות מעצר הכוללת שימוש בכוח – יותר משימוש סביר וכולל אפילו נשק חם. **שמשי** + **אברגיל** – התנגדות לעיכוב או מעצר לא חוקי לא תהווה עילת מעצר. אם שוטר הלך לפי הוראות ס' 24, הוא לא צריך להפעיל פעולה פיזית כמו אזיקה ודי בתנאי הסעיף כדי שאדם יחשוב מועכב והוא לא יכול לברוח. **קנוש** - טען שהמעצר היה לא חוקי כי לא נעשה מעשה פיזי של מעצר. נקבע כי אם שוטר אמר באופן ברור לאדם שעצור אין צורך בפעולה פיזית להמחשת המעצר.

סעיף 72 **חיפוש לצורך עיכוב**: ליווי אדם למשטרה דורש חיפוש האם יש עליו כלי נשק. שוטר בלבד רשאי לערוך חיפוש מוגבל על גופו של מעוכב בכניסתו לרכב משטרה או לאמבולנס בליווי שוטר, גם בלא חשד שאדם מחזיק חפץ כאמור. **ס"ק ב** – ניתן להפעיל כוח סביר בהתנגדות לחיפוש. חיפוש על גופו של אדם יערך על ידי בן מינו אלא אם נתן הסכמה וידע שמותר לו לסרב או אם לא ניתן לבצע חיפוש על ידי בן אותו מין ואי אפשר לדחות את החיפוש בגלל שלום הציבור או אדם. **אסור להפשיט** (מלבד נעליים וכיסוי ראש).

קייס התחיל במעצר ראשוני על ידי שוטר ללא צו (ס' 23 לחוק המעצרים)

האם ניתן היה להסתפק בעיכוב על פני מעצר? עביר

ס' 4 יש העדפה למעצר עם צו על פני מעצר בלי צו בשל עקרון המידתיות. אלא אם כן הוענקה בחוק סמכות לעצור ללא צו (סע 23).
• **המסלול העיקרי**:

[] **הבסיס העובדתי- יסוד סביר לחשד ס' 23** שהאדם עבר עבירה בת מעצר- לא עוון **דגנל**- מבחן אובייקטיבי בו שוטר סביר היה מזהה (חשד) טעות עובדתית לא תשלול חוקיות מעצר אך טעות משפטית כן. **חשד מועבר**- כאשר אדם מגבש חשד ושולח אחר לעכב, צריך שאצל שניהם יהיה יסוד נפשי של חשד **קסא**).

[] **עילות מעצר**

-**שיבוש** [חשש מאי הופעה להליכי חקירה **ס' 23 א** / חשש מפגיעה בעדויות או ראיות **ס' 3א23** / חשש מהימלטות **ס' 23 א6**.
- **מסוכנות א**. אינדיבידואלית - **ס' 23א(1)**- עבר עבירה בת מעצר (עוון/פשע) בפני השוטר או זה מקרוב. **בפניו**- נקלטה בחושיו של השוטר (לא רק ראייה). **זה מקרוב- בהן** - מדובר בשעות ולא בימים. **ס' 23א(4)**- חשש שהחשוד יסכן בטחונו של אדם/ציבור/מדינה (גם אם העבירה לא נעשתה בפני השוטר או זה מקרוב). **המרצה**-צריכה להיות הסתברות גבוהה יותר למסוכנות לפי **ס' 23א(4)**.

ב. הנלמדת מסוג העבירה – **ס' 5א23** מביא רשימה של עבירות שמקימות עילת מסוכנות – עבירות שדין מיתה או מאסר עולם, רצח, ביטחון, סמים מסוכנים שלא שימוש עצמי, אלימות חמורה, נשק חם ואלימות בתוך המשפחה.

אם יש חשד סביר ועילת מעצר (מסוכנות/שיבוש) + תנאי הסעיף (24) ניתן לעצור ללא צו.

[] **חלופת מעצר ס' 23ג**- נעדיף שימוש בעיכוב על פני מעצר. מעצר אינו עונש אלא אקט דיוני.

ס' 25 הבאת עצור לתחנת משטרה- יש להביא את העצור בפני קצין ממונה ללא דיחוי, למעט חריגים. חייבים לתת בידו צו מעצר כשישנו.

ס' 27 - בירור מטעם הקצין הממונה: בודק האם המעצר חוקי לפי **ס' 23** ← אם לא, עליו לשחרר אותו או לבחון האם ניתן לקיים את המעצר מכוח **ס' 13** (צו שופט) ← אם מצא עילת מעצר לפי **ס' 13** רשאי לעצור אותו לפי **ס' 32** יש להבהיא לו את סיבת המעצר בלשון מובנת ואת דבר המעצר ו/או לשחררו בערובה לפי **ס' 42** (זו חלופת מעצר!). **חריג**: **ס' 27ה**- עצור שיש יסוד סביר להניח שהוא נמלט ממשמורת חוקית, ייעצר ללא אפשרות של שחרור בערובה.

ס' 27 ג-ד על הקצין הממונה לנמק בפני העצור את שיקולי המעצר או השחרור בערובה.

ס' 28 **שמיעת טענות העצור**- החלטות הקצין צריכות להיעשות אחרי שנתן הזדמנות לעצור להשמיע את דבריו ואחרי שהזהיר אותו שהוא לא חייב לומר דבר העלול להפיל. **ס' 28 ב**- אם הסנגור נוכח הקצין חייב לשמוע אותו אם רוצה לדבר, אך אין חובה להמתין או ליזום סיטואציה כזו אם הוא אינו נוכח.

ס' 29א- הבאת העצור בפני שופט- מי שנעצר יובא **בהקדם האפשרי** בפני שופט ולא יאוחר מ-24 שעות. [פירוט בסעיף- שבתות וחגים, פעולות חקירה דחופות- הארכה ל48 שעות].

• **המסלול המשני**: **ס' 23 ב** מעצר מכוח הפרת הוראת חוק קודמת בהתקיים התנגדות או הפרעה לסמכות עיכוב **שמש**- הפרעה בעיכוב היא עילת מעצר **אברגיל**- עיכוב לא חוקי לא מאפשר מעצר.

ס' 47 מעצר בשל אי המצאת ערובה.

ס' 6א23 הפרת הוראת חוק קודמת- יסוד סביר להניח שהאדם ברח ממשמורת חוקית.

← **בכל מקרה לבדוק שהמעצר התקיים לפי הוראות כלליות ס' 5.**

← **השלב הבא הוא מעצר ימים.**

קייס התחיל במעצר ראשוני על ידי שוטר בצו שופט ס' 13-14 לחוק המעצרים

ס' 12 - סמכות שופט- שופט רשאי לצוות בכתב על מעצרו של אדם שלא בפניו לאחר שעיון בחומר שעליו מתבססת הבקשה. סעיף 19(א) צו בהיעדר נוכחות החשוד : צו כזה תקף ל-180 יום על פי סעיף 19(ב). סעיף 17(ג) אומר כי יש להביא את החשוד בתוך 24 יום בפני שופט. סעיף 19(ג) צו שניתן בנוכחות חשוד. סעיף 20 קובע כי כאשר מוציאים את צו המעצר בפני שופט, שוטר יכול לקבוע שהחשוד לא ישוחרר אלא אם יובא בפני שופט. השופט מוסמך אף לקבוע את תנאי הערובה במידה והמשטרה תחליט לשחרר את החשוד. אם השופט לא קבע כך, קצין משטרה יכול אחרי ביצוע המעצר הראשוני להחליט לשחרר את החשוד עפ"י ערובות שקבע השופט או בהסכמה עם הסגנון על ערובות מסוימות.

ההליך מורכב משני שלבים :

• בשלב הראשון יש לדאוג להוצאת צו מעצר על ידי בית המשפט : ראשית לדון אם ניתן היה להסתפק בעיכוב (23ג) מסלול עיקרי : ס' 13 – בסיס עובדתי יסוד סביר לחשד שאדם עבר עבירה בת מעצר (עוון/פשע). רזונסטיין - יש הרבה מקום לאינטואיציה שיפוטית מושכלת. לנדסברגר ביהמ"ש יכול להשתמש בכל מידע שמצוי בידי המשטרה שיכול לעורר חשד סביר, גם אם הוא לא קביל (כמו ראיות חסויות).

עילות מעצר [שיבוש ס' 13 א 1 החשוד לא יופיע לחקירה (התחמקות מחקירה)/ השפעה על עדים/ פגיעה בראיות/ העלמת רכוש. [מסוכנות ס' 13(א)2] יסוד סביר לחשוד יסכן ביטחון אדם/ ציבור/ מדינה.

בחינת חלופות מעצר ס' 13(ב) יש להעדיף חלופת מעצר של ערובה על פני מעצר- פגיעה מידתית. אפל חלופות מעצר נבחנות רק בהתקיים תשתית עובדתית ועילת מעצר (בפרקטיקה גם כאשר אחד מבניהם חלש).

מסלול משני : ס' 14 - אדם נמלט ממשמורת חוקית- שופט יוציא צו מעצר לאור הצהרה של שוטר בכתב על ההימלטות.

• בשלב השני יש לבצע את המעצר על ידי שוטר :

ס' 15 - מפרט את סדר הדין להגשת בקשה למעצר. ס' 18 - מפרט איך נראה צו מעצר.

ס' 19(ב) - ביצוע המעצר ע"י השוטר מוגבל ל-180 יום. אא"כ השופט האריך בהחלטה מנומקת בכתב.

ס' 17(ג) - יש להביא את העצור בפני שופט בהקדם האפשרי ותוך 24 שעות.

שחרור ממעצר - ס' 20 - עקרונית שחרור ע"י קצין משטרה. שופט יכול להורות בכתב בצו שעצור ישוחרר רק אם יובא בפניו.

אשרף (הובא להארכת מעצר ולא הסכים להיכנס ללא עורך דינו).

גם כאשר נפל במעצר או בעיכוב פגם, מוטל על ביהמ"ש לדון ולראות מהו האינטרס הציבורי במעצר.

הוראות כלליות בנוגע למעצר ראשוני על ידי שוטר בצו או שלא על ידי צו

ס' 22 לפסד"פ חיפוש בנוף אגב מעצר-לוגיטימי, ס' 25-חיפוש שלא בצו,

• אופן ביצוע המעצר : ס' 24(א) - אופן ביצוע המעצר- 3 תנאים : חייבים במבחן לכתוב : לפי ס' 5א לפק' המשטרה- הזדהות

(1) הזדהות (תעודה, מדים). (2) הודעת דבר המעצר (תמיד!!) החרג לא חל על חובת היידוע. קניש (לא היה אזוק)- אין צורך בפעולה פיזית מצד העוצר. (3) הסברת סיבת המעצר (כשהמעצר בצו – למסור עותק). קדושים - כל אחד זכאי לדעת את סיבת מעצרו ולהסביר בלשון בני אדם. על פי הפסיקה עבר פלילי לא יכול להוות סיבת מעצר לבד.

ס' 24 ב – חריגים לביצוע עיכוב שמתירים אי הזדהות או אי נתינת הסבר הם : תמיד לדון בחריגים.

אם לא קיימת את המעצר על פי התנאים בגלל חריגים, לעשות זאת ברגע שאתה כן יכול.

[] ברור בנסיבות העניין כי זהו שוטר והסיבה ידועה למעוכב [] מילוי התנאים הללו יביא לסיכול העיכוב [] מילוי התנאים יפגע בביטחון המעוכב או יביא להעלמת ראיה. אם חלפו הנסיבות החריגות יש לקיים מעצר לפי ההוראות הרגילות בהקדם לדיין.

• אי חוקיות המעצר :

ס' 24 חוקיות המעצר תלויה במילוי החובות, מעצר ייחשב לא חוקי אם הופר אחד התנאים (ס' 24 ג) או אם הייתה טעות משפטית בסיווג העבירה – שוטר חשב שזה עוון אבל זה חטא. (טעות עובדתית לא מפקיעה את חוקיות המעצר אם היה חשד סביר).

המעצר הופך אולי ללא חוקי :

1. ס' 25(א) - השתהות בהבאת חשוד לתחנת המשטרה. המרצה - יכולה להפוך את המעצר ללא חוקי, תלוי במידה.

ס' 25(ב) - חריג: מצב רפואי/פעולה דחופה של השוטר.

2. אם המעצר נעשה ללא צו, אך ניתן היה להביא צו, לפי ס' 4 יש העדפה מוחלטת לצו. במקרה בו היה ניתן להביא צו והייתה גם סמכות למעצר ללא צו- אם התבצע מעצר ללא צו ← ייתכן שהמעצר ייחשב לא חוקי (לא מידתי).

3. ס' 23(ג) - אם בוצע מעצר (בסמכות) כשהיה ניתן להסתפק בעיכוב- לא מידתי.

• הכשרת אי החוקיות:

ס' 27 - הכשרת מעצר ע"י הקצין הממונה- יכול להכשיר מעצר ללא צו אם מתקיימים תנאי ס' 13 (של מעצר עם צו).

הכשרת מעצר ע"י ביהמ"ש- יכול להכשיר כל פגם. גינאה - פגם בעיכוב או מעצר לא שולל את סמכות המעצר של ביהמ"ש.

אשרף - כשנפל פגם על ביהמ"ש לבחון את האינטרס הציבורי במעצר- ניתן להתייחס לפגם אך הפגם לא שולל את סמכותו. מכשיר גם את סעי' 29 לא רק את 23.

סעי' 28-שמיעת טיעוני העצור

• סעדים:

1. יששכרוב - פסילת ראיות לפי כלל הפסילה הפסיקתי יחסי (שק"ד של ביהמ"ש).

2. תביעת שוטר - ס' 44 לפסד"פ- נותן פטור לשוטר. חריג: ניתן לתבוע שוטר אם פעל בזדון שלא לטובת הציבור (דין משמעותי).

3. ס' 38(א) לחוק המעצרים- פיצוי מהמדינה- במקרה שלא היה יסוד למעצר או נסיבות אחרות (לא מונע תביעת נזיקין).

4. ס' 38(ב) - פיצוי ממתלונן- עקב תלונת סרק שלא בתום לב רשאי ביהמ"ש לחייב את המתלונן.

5. הגנה עצמית בשל התנגדות למעצר- כאשר המעצר לא חוקי, האדם שבורח ממעצר מבצע הגנה עצמית ולא נחשב כמי שבורח ממשמורת חוקית. לדוג': שמש' לא הפריע לשוטר במילוי תפקידו.

6. בריחה ממשמורת- מי שבורח ממעצר לא חוקי, לא נחשב לאדם שברח ממשמורת חוקית אברגיל. קנוש משנמצא העוצר בקרבת החשוד ואמר לו באופן ברור שהוא עצור- אין עוד צורך בפעולה פיזית מצד העוצר.

• סמכויות נלוות למעצר:

1. סמכות להפעיל כוח סביר [מעצר ללא צו- מכוח ס' 19 לפסד"פ, מעצר בצו- מכוח ס' 26(2)]. שימוש בכל אמצעי סביר לביצוע מעצר אם אדם מתנגד למעצר או מנסה להתחמק ממנו.

עובדיה- שימוש באזיקים נחשב לשימוש בכוח סביר. ניתן לאזוק רק כשיש חשש לניסיון להימלט (ס' 9א). התנגדות לאזיקים כשלא אמורים לאזוק היא לגיטימית.

נוהל פתיחה באש-אזהרה מילולית, ירייה באוויר ורק אח"כ יריה ברגליים.

כבילה באזיקים במקום ציבורי - ס' 9 א - הימלטות, נזק לגוף או רכוש, פגיעה בראיות = מותר לאזוק. ס' 2א9 מפנה 23(א)(5) - עבירה שדינה מיתה או מאסר עולם, עבירת ביטחון, עבירה שנעשתה בנשק חם או קר, עבירת במשפחה, עבירת סמים (לא שימוש עצמי) - איזוק. בהתאם לשק"ד של השוטר הכפופה לכללים בס' 9 א והאם יש סכנה. מותר לאזוק במקום ציבורי.

גולד- שימוש בכוח קטלני מותר ב-3 תנאים מצטברים [הוקשחו באנקונינה]: (1) המעצר חוקי. (2) מעצר בגין עבירת פשע [אנקונינה- פשע שמסכן חיי אדם]. (3) הירי הוא האמצעי האחרון היעיל, ולא למטרת הריגה [אנקונינה- לצורך מיידית]. תמיד נעדיף אמצעי מידתי יותר (למשל רובה טייזר).

2. סמכות כניסה למקומות- מעצר בצו- ס' 1(2) לפסד"פ- מי שמבצע צו מעצר יכול להיכנס לכל מקום שיש יסוד סביר לחשוד שהעצור נמצא בו ולהשתמש בכוח סביר לצורך הכניסה. בשדנים בפריצה לכתוב גם את סעי' 19- שימוש בכוח.

מעצר ללא צו- במקרה שיש סמכות כניסה, ס' 45 מאפשר כניסה בכוח. מחלוקת על מקור הסמכות להיכנס:

בירמן- דעת הרוב- ס' 25(4)- נותן סמכות כניסה לשוטר ברדיפה אחרי אדם. תקף גם אם הרדיפה לא תכופה. סמכות עצמאית של 45 הושארה בצ"ע.

בירמן- השו' אלון במיעוט- ס' 45 צריך לתת לשוטר להיכנס, הסעיף מקנה סמכות עצמאית לכניסה למקומות. ס' 25(4) משמש לרדיפה תכופה בלבד.

המרצה- הדיון לא רלוונטי. ס' 25- סעיף שיוזי שמקנה סמכות כניסה למקום ללא צו. גם מס' 40 ניתן ללמוד שלשוטר (בניגוד לעובד ציבור) קיימת סמכות כניסה למקומות ללא צו.

אם יש בריחה ממעצר שלא היה חוקי- הבריחה לגיטימית

צ'קליסט סד"פ פרופסור מיכל טמיר תש"פ שחר ושישראל

בדיקה מקדימה - בהנחיית היועמ"ש יש לבדוק האם יש בכלל עילה לפתוח בחקירה, המטרה היא למנוע נזק של תביעות סרק מחשודים. הפרקטיקה התפתחה בפסיקה ורלוונטית בעיקר לאנשי ציבור.

התנועה לאיכות השלטון נ היועמ"ש: יועמש הורה על ערכית בדיקה בפרקליטות ועל סמך הבדיקה הוחלט לא לפתוח בקירה. ביהמ"ש נתן לגיטימציה לפרקטיקה הזו וקבע כי לא ניתן לקבוע קריטריונים להיקף הבדיקה ואופי הבדיקה. ככל שהחשד מתייחס לחקירה חמורה יותר וככל שהבסיס המשפטי רעוע יותר כך שעלולה להיות תלונת שווא נדרשת בדיקה מעמיקה יותר.

כשיש חשד סביר לביצוע עבירה פותחים בחקירה.

• פתיחת חקירה משטרתית:

ס' 23 לפקודת המשטרה - המשטרה היא הגוף החוקר העיקרי אך ישנם עוד גופים (פקחי מיסים, משרד הפנים, שב"כ).

ס' 58 לחסד"פ קובע כי כל אדם רשאי להגיש תלונה במשטרה, לא רק הנפגע. **בענין פתיחה בחקירה החוק לא מבחין בין פשע מסכן חיי**

אדם וכזה שלא

ס' 59 חקירה משטרתית נפתחת משנודע למשטרה על ביצוע עבירה בתלונה או בדרך אחרת. ברגע שנודע למשטרה יש חובה לחקור **חריג**: עבירות חטא ועוון בהן קצין משטרה יכול להורות לא לפתוח בחקירה אם [1] אין עניין לציבור - נסיבות העניין לא מצדיקות המשך חקירה [2] יש רשות מוסמכת אחרת על פי דין לחקור.

צדוק - (כולבוטק) גם בעבירת פשע יש שק"ד אם לפתוח בחקירה במקרים מופרכים.

• סגירת תיק חקירה:

ס' 63 אם המשטרה מחליטה לא לחקור יש לנמק ולהודיע בכתב למתלונן.

ס' 64 המתלונן יכול להגיש ערר על סגירת החקירה **ס' 65** הגשת הערר תוך 30 יום מיום ההודעה. **אלטרנטיבה נוספת** היא עתירה לבג"צ שנוטה לא להתערב בשק"ד רשויות האכיפה. **שפטל** (ניצולי שואה) - התערבו כי נשקלו שיקולים לא עניינים.

ס' 65 א ב - יש ליידע את המתלונן על ההחלטה בערער וגם לעדכן את החשוד בדבר האופציה שיוגש נגדו כ"א או שתפתח חקירה.

• החקירה:

אמצעי חקירה - תשאול, תצפיות, מעצרים, מעקבים, האזנות סתר, חיפושים במחשב ובמקומות ועוד.

תשאול - ס' 12(1) לפקודת הפרוצדורה הפלילית עדות - מקור הסמכות של שוטר/ חוקר/ כל אדם שהסמך שר המשפטים לשאול אדם שאלות. מכוח **ס' 2(2)** על הנשאל חובה לענות.

לשב"כ יש סמכות לחקור, בעבר **בוועד הציבורי נגד עינויים** ניתנה סמכות רטרואקטיבית מכוח **ס' 12(1)** כיום **ס' 8** לחוק שב"כ מסדיר זאת. חקירה לא יכולה לפגוע בשלימות הגוף והנפש, מותר לנקוט אמצעים לא נעימים רק לצורך חקירה אינהרנטי (פצצה מתקתקת) ולא לצורך החלשה או התנגדות. **החריג אל סיד** שימוש בראיות שהושגו באמצעי לא ראוי כאמור, במשפט יינתן להן משקל לאור הלכת יששכרוב.

חוק חקירת חשודים קובע חובת תיעוד קולי או חזותי של החקירה בעבירות מסוימות, חובה ששפת החקירה תהיה שפה שמובנת לנחקר **לין** - המקום של החקירה צריך להיות בחדר משטרה (**חומר ישי**).

מעורבות התביעה בחקירה: ס' 64 - הפרקליטות יכולה להורות על החלטה להעמיד לדין. **ס' 64**: היועמש יכול להורות על השלמת חקירה.

• **זכויות נחקרים וחשודים בחקירה**: ס' 32 הסברת זכויות: עו"ד, סניגור, הודעה לקרוב, זמן מעצר עד הבאה בפני שופט.

הזכות לאי הפללה עצמית - [רלוונטית לכל נחקר] נלמדת מכוח: [1] **ס' 2(2)** לפקודת העדות - אדם לא חייב לענות על שאלות שמעמידות אותו בסכנה של הפללה עצמית. **גלעד שרון** - בשיטה אדברסרית אדם לא צריך לספק לצד שנגדו נתונים. [2] **ס' 28(א)** לחוק המעצרים - **חובת אזהרה** על החוקר מתייחס לעצור. [3] **ס' 47** לפקודת הראיות (מסמכים) - אדם לא חייב למסור מסמכים שיש בהם משום הפללה עצמית **לגזיאל** - נאבד החומר לפרקליטות ובקשו עותק מהנאשם, שסירב בטענת לאי הפללה. נקבע כי כשכבר החומר היה מצוי בידם זה לא נחשב הפללה אלא החזרה למצב הטבעי. **גלעד שרון** הזכות לאי הפללה עצמית חלה על מסמכים אך לא זכות השתיקה (המסמכים ימסרו, בי משפט יחליט מה מפליל ועליו יטיל חסיון).

זכות השתיקה - [רלוונטית רק לחשודים] **ס' 46** לדבר המלך במועצה. זכות זו רחבה יותר מהזכות לאי הפללה שכן היא מאפשרת לחשוד למלא פיו מים ולא לומר דבר, שתיקה בשלב החקירה לא מהווה חיזוק או סיוע ראיתי (שתיקה בתשובה לאישום או במשפט עצמו - חיזוק ואף סיוע ראיתי כנגדו). **אלמליח** - שמר על זכות השתיקה ולא מסר מידע על מעורבים נוספים ונחקר כחשוד לכן עמדה לו הזכות, אם היה עד היה חייב לענות כל עוד לא מפליל את עצמו. **גלעד שרון** - זכות השתיקה לא חלה על מסירת מסמכים. **רציונלים**: חשוד לא צריך להביא ראיות, למנוע הודאות שווא למערכת, דאגה לחשוד שמתוך לחץ ייתן הודאות שווא.

זכות היועצות בעו"ד - [רלוונטית רק לחשודים] זכות זו הוכרה כחוקתית (**שי, פרץ, יששכרוב**). **ס' 32** לחוק המעצרים ישנה חובה ליידע על הזכות הזו. **אסף שי** - בצ"ע הרחיבו גם למעוכב אם הוא חשוד. **ס' 34** אם עצור מבקש להיוועץ יש לאפשר זאת ללא דיחוי.

צ'קליסט סד"פ פרופסור מיכל טמיר תש"פ שחר ושישראל

חריג: קצין ממונה יכול לעכב היועצות מספר שעות (34ד) / כן אם ישנו חשש לשיבוב מעצר חשודים נוספים ואז ניתן לדחות פגישה ב24 שעות (34ה) / סיכול פשע מעכב ב48 שעות (34ו) / עבירת ביטחון אפשר לעכב (35). לין- חובה לדווח על זכות מינוי סנגור טרם החקירה ללא דיחוי- **חסו**- אין צורך להפסיק חקירה שונה ב**אסוף שי**- יש להמתין זמן סביר להגעת עו"ד, אם אין דחיפות צריך להפסיק לחקור עד הגעתו.

שלב המעצר פרץ- ארבל מרחיבה את הזכות גם לשלב המעצר ולא רק למשפט " עלולה לשמוט את הצידוק המוסרי תחת מעצר", אולם בהסבר של קצין ממונה ניתן להכשיר בדיעבד את הפגם. לזכור שלשופט יש סמכות לעצור בכל מקרה. **קוטלאייר**- זכות זו מוכרת רק בהליך הפלילי ולא במנהלי. **אלום**- מדובבים השחירו את שם הסנגור ויעצו לנחקר לא לשמור על זכות שתיקה ונקבע כי נפגעה הזכות ועל כן פסלו את ההודעה על בסיס כלל הפסילה הפסיקתי וס' 12 לפק' הראיות.

סעדים: פרץ- יכול לשמוט צידוק מוסרי למעצר (יש לאזן בין החומרה בפגם ומול גילוי האמת ולוחמה בפשע למרות פס'ד שמש). **בלחניס**- אם לא ניתנה אזהרה בימ"ש יכול לתת משקל נמוך להודאה אך לא צריך לבטלה. **סמירק**- יתכן מצב שיפסלו הודאה שנתנה ללא אזהרה. **יששכרוב**- יש שק"ד לפסול ראיה על ידי כלל פסילה.

רציונלים: פרו: [1] הבנת הנחקר את זכויותיו. [2] מניעת מחדלי חקירה. [3] מניעת הודאת שווא.

זכות ייצוג – הזכות למינוי סנגור - [רלוונטית רק לחשוד או נאשם] **ס' 13** לחסד"פ קובע כי סנגור הוא מי שנאדם הביע רצונו בכתב שייצג אותו או מי שמינה בימ"ש. **ס' 14** שר הביטחון יכול למנוע בכתב זכאות לסנגור מטעמי בטחון המדינה.

יששכרוב- זכות זו לא הוכרה כחוקתית אך כחלק מההליך ההוגן אין לפגוע בה אלא בחוק ולפי פסקת ההגבלה.

חובת מינוי סנגור ציבורי על ידי בימ"ש-

ס' 19 לחוק סנגוריה ציבורית- חובת המשטרה להודיע לעצור על זכותו למינוי סנגור ציבורי (אם זכאי).

לין- רובינשטיין- ניתן לפסול הודאה של נאשם בשל העובדה שלא יידעו אותו על זכותו לסנגור ציבורי.

ס' 15 לחסד"פ- אם לנאשם/חשוד בעדות מוקדמת לפי ס' 117 אין סנגור ביהמ"ש ימנה לו, במקרים האלה:

15(א)(1)- בעבירת רצח או בעבירה שדינה מיתה, מאסר עולם, או מאסר של 10 שנים ומעלה במחוזי.

15(א)(2)- נאשם לפני גיל 16 שלא מול בית משפט לנוער.

15(א)(3)- אילם, עוור, חרש, חולה נפש או מוגבלות שכלית.

15(א)(4)- עבירות עם עונש מאסר חובה. (נאשם ולא חשוד).

15(א)(5)- אם התובע הודיע שהוא יבקש מאסר בפועל.

15(א)(6)- ביהמ"ש סבר שיש אפשרות אחרי שהוא הורשע, שהוא יקבל מאסר בפועל.

ס' 15(ב)- חובת המינוי חלה גם בערכאות ערעור. **חריג ב-2 תנאים:** (1) הנאשם ביקש שלא. (2) ביהמ"ש סבור שלא ייגרם אי צדק.

ס' 18 לחוק סנגוריה ציבורית- פירוט של זכאות לסנגור ציבורי במקרים נוספים לבקשת נאשם/חשוד.

ס' 21(ג) לחוק המעצרים- חובה למנות סנגור לכל נאשם בדיון במעצר לאחר הגשת כתב אישום. **חריג לחובה:** הנאשם הודיע שהוא לא

רוצה או כשעילת המעצר היא הפרת תנאי שחרור. **כל עוד לא מונה:** ביהמ"ש יכול לעצור ל-7 ימים כל פעם, עד סה"כ 30 יום.

מינוי סנגור ע"פ שק"ד של ביהמ"ש:

ביהמ"ש רשאי למנות סנגור לנאשם מחוסר אמצעים **[ס' 15(ג)]** או לחשוד/עצור שמתקיימים בהם סעיפים **15(ג) ו15(א)**.

ס' 15(ו)-(ז) לחסד"פ- אופן מינוי סנגור ציבורי לפי חוק סנגוריה ציבורית.

סעדים:

ס' 15ב אי אפשר להטיל מאסר בפועל על נאשם לא מיוצג, **חריג:** הייצוג הופסק ברשות בית המשפט לפי **ס' 17**.

סירוב לייצוג:

אם קיימת חובת מינוי סנגור הנאשם לא יכול לסרב ובית המשפט לא ידון בלי סנגור. **חריג:** **ס' 17ב** אם בימ"ש אישר הפסקת ייצוג מחמת אי שיתוף פעולה אין חובה למנות סנגור חדש. **עמיאל**- השופט צריך להסביר לנאשם שהוא זכאי להגנה ושלדל אותו למנות סנגור אם הוא מבקש להגן על עצמו. אם נאשם סירב לסנגור ספציפי אין להסיק מכך סירוב לייצוג באופן כללי. גם אם היה סירוב מותר להתחרט. **חובת ביהמ"ש לנאשם ללא ייצוג-** חובה מוגברת של הסבר ושמירה על זכויותיו, להיות ה"פה שליו" בדיון בכל הנוגע לזימון עדים וחקירתם, טיעון וסיכומים.

שחרור מייצוג:

ס' 17א סנגור נבחר לא יכול להשתחרר מייצוג אלא באישור ביהמ"ש. **אבי יצחק**- הכוונה לעד סוף ההליך בערכאה הנוכחית. לא הותר

שחרור מייצוג בגלל שיקולי נוחות של העו"ד.

צ'קליסט סד"פ פרופסור מיכל טמיר תש"פ שחר ושישראל

סגנון ציבורי – יכול להשתחרר באישור בימ"ש. **אוחיון** – הוטלה חובת ייצוג על הסגוריה למרות שהנאשמים מתנגדים לייצוג. **סוקולובסקיה** – לא תתקבל טענה של ניהול הליך לקוי ע"י סגנון אלא בנסיבות מיוחדות. **ס' 18** – חילוף סגורים רק באישור בימ"ש, אפשר לסרב אם יביא לדחייה בלתי סבירה.

הזכות לפרסום שמות חשודים:

ס' 170(1) לחוק בתי המשפט – שם של חשוד לא יפורסם ב48 שעות הראשונות ממועד התייצבותו לחקירה או עד סיום דיון ראשון אצל שופט, לפי המוקדם. **חריג:** מותר לפרסם טרם חלפו 48 שעות באחד מהצבים המנויים **בס' 170(2)** – עניין לציבור, טעמים מיוחדים, איתור חשוד או עד, אזהרת ציבור וכו'. נטל ההוכחה על המבקש. **אסור** לפרסם בחלוף 48 שעות לפי **ס' 70 ה (1)** בהתקיים 2 תנאים מצטברים: נזק חמור כתוצאה מהפרסום + הנזק שיגרם עולה על התועלת שיש לציבור בפרסום (**פלונית**). הנזק שיגרם לאדם יועדף על פני זכות הציבור לדעת. **רציונלים:** הנסיבות האישיות של החשוד, מצבו הפיזי והנפשי, ילדים קטנים, עבר פלילי רלוונטי, סוג העבירה וחומרתה, משקל הראיות שנאספו לתיק החקירה, מסוכנות לציבור, אפשרות לקבלת תלונות נוספות. **בני פרץ** צו איסור פרסום כאשר החקירה נסגרה: הצו ממשיך אך הנטל להסירו על המבקש. נקבע שיש אינטרס ציבורי בפרסום, מדובר באיש ציבור על אף שהוא אדם פרטי כי שם עצמו בעין הציבור.

פרסום תיעודי חקירה:

ס' 13 לחוק חקירת חשודים – כדי לפרסם תיעוד חזותי או קולי מחקירה נדרש אישור בית משפט, הנטל על המבקש. **תורג'מן** – החשוד ביקש לפרסם תיעוד בגלל הודאה שלא כדיון, נקבע כי האיסור לא מותנה בזמן ותמיד צריך אישור כדי לפרסם תיעוד. בית המשפט אישר את הפרסום לפי 3 שיקולים: [מידת העניין הציבורי] [הסכמת הנחקר לפרסום] [מידתיות הפרסום (אפשר עם מגבלות)]. אם הפרסום הוא אחרי הכרעת הדין ייטו לפרסם כי אין השפעה.

• ראיות שהושגו שלא כדיון:

יששכרוב – כלל פסילה פסיקתי יחסי הנותן לבית המשפט שיקול דעת אם לפסול ראיות שהושגו שלא כדיון.

יש לשקול 3 שיקולים: [1] מידת אי החוקיות – האם היה בתוויל או זדון, איזו זכות נפגעה וחמורת הפגיעה.

[2] אופי הראיה – האם עצמאית או מושפעת. **והאם דרושה לצורך הרשעה**

[3] השפעת קבלת הראיה על קיומו של הליך הוגן – שיקול של איזון אינטרסים, מצד אחד אינטרס האכיפה ומיצוי הדין ומצד שני זכויות הנאשם.

אל עוקה – השיקול של חומרת העבירה הוצא מהשיקולים (ההודעה נפסלה) כי יכול ללכת לשני הצדדים.

מאמר המרצה "ההליך כמשחק שחמט" – טוענת שההוצאה של חומרת העבירה הוציאה בעצם את ההתחשבות בנפגע עבירה, מציעה להוסיף את נפגעי העבירה כקבוצת שיקול רביעית.

הודאה שאינה חופשית ומרצון אינה קבילה – לאור **יששכרוב** – פרשנות **ס' 12 לפק' הראיות** כבאה להגן גם על האוטונומיה והרצון החופשי (ולא רק הגנה על האמת). אמצעים שהובילו לפגיעה ברצון החופשי הם עילה לפסילה (גם אם לא מדובר בפגיעה בגוף ובנפש וגם אם אין חשש לאמיתות ההודאה). ביששכרוב לא הייתה פגיעה ברצון החופשי.

אלזם – (המדובבים עברו את הגבול – השחירו את שם הסגור ואמרו לו לא לשמור על זכות השתיקה). נקבע שנפגעה זכות היועצות וזכות השתיקה – נפסל על סמך **כלל הפסילה הפסיקתי** + פרשנות **ס' 12 לפק' הראיות** – לא רק הודאה אלא כל ראיה שנפגם בה רצון.

אסף של – נפגעה זכות היועצות ופסלו הודאה (שהוא עיין במפה), גרם להמרת העבירה עקב חוסר יכולת להוכיח יס"י. ביהמ"ש **מרחיב** את זכות הפגישה עם עו"ד של ס' 34 גם לנחקרים שאינם עצורים! (לגבי ס' 32 – משאיר בצ"ע אם חל על נחקרים שאינם עצורים).

פרחי – **הרחבת הלכת יששכרוב לגבי ראיות נגזרות**. צריך לבדוק קש"ס ולהפעיל את מבחן האלמלא + קש"ס משפטי – הקשר המהותי בין הראיה הפסולה לנגזרת ככל שהזיקה יותר חזקה ייטה ביהמ"ש לפסול. חיות – עד כמה קבלת הראיות השפיעה על ההליך ההוגן. **אוריך** – אם הבסיס העובדתי להוצאת הצו מבוסס על חיפוש פסול, ייטו לא לתת צו חיפוש.

לין – באוביטר, יכול להיות שאי הודעה על הזכות **למינוי סגנון ציבורי** עשויה להשפיע – זכות היועצות צריכה להיות אפקטיבית.

בן חיים – **פסילת ראיות חפציות עקב חיפוש לא חוקי**. **במצב בו אין חשד סביר** – ניתן להחליף זאת בהסכמה, אבל רק הסכמה מדעת – שאומרים לאדם שהוא יכול לסרב.

אל סיד – שאלה שנשארה בצ"ע – בהקשר של חוקרי שבי"כ יכול להיות שהמעשה ייחשב חוקי ומוצדק ובכל זאת יפעילו את יששכרוב.

פס"ד שמש – אין להרחיב את הלכת יששכרוב להליכים שקדמו להגשת כתב אישום. מלצר ד. מיעוט: יכול לעשות אפקט מצנן, הגנה מהצדק.

ולט (חרדי שחוקרת נגעה לו ביד) - **לא הורחבה הלכת יששכרוב** - הייתה פגיעה בכבוד ויש לתת רגישות לנחקרים (החוקרת פעלה בתוו"ל) ולכבד אוכלוסיות מיוחדות, אך **לא רואה זאת כפגם בראיה** - אין פה פגיעה ביכולת של האדם לתת הודאה. **מלצר ד. מיעוט – הפגיעה צריכה להפחית את העונש בשנה.**

← אם יש ראייה אובייקטיבית מלבד הראיה הנגזרת הפגומה, יפסלו את הנגזרת אבל אם היא חיונית להרשעה אזי בית המשפט יפעיל שק"ד ויאזן בין הליך הגון לזכויות החשוד.

מעצר ימים (הארכת מעצר)

ס' 2 – מעצר ימים בלי קשר בטיב העבירה תבצע בבימ"ש שלום.

ס' 12 – מעניק לשופט את הסמכות לקבוע הארכת מעצר בנוכחותו של החשוד.

ס' 15 (ג) חומר בשלב מעצר בלבד הוא לעיון השופט בלבד.

• **מסלול עיקרי**: **לנדסברג** - בעבירה חמורה ובשלב מוקדם יתכן ויגמיש קל בדרישה הראייתית

רוזנשטיין - ראיות שקושרות את החשוד לעבירה במידת סבירות ראויה ומצדיקות המשך חקירה

[1] **תשתית עובדתית** - **ס' 13 א** חשד סביר **אצל השופט** לביצוע עבירה שאינה מסוג חטא. **רוזנשטיין + שקארנה** – יש בעיתיות בהוכחת

חשד סביר טרם חקירה כי חקירה יכולה לסייע בביסוס החשד וכן נפגם עקרון החפות. על כן יש מקום לאינטואיציה שיפוטית מושכלת.

חשד סביר - כולל ראיות לא קבילות וחומר חסוי כמו למשל עבר פלילי כדי לקבל תמונה רחבה (**לדנברג, רוזנשטיין**), **סינהרשקו**.

(על הגג בהתנתקות) באירוע המוני די בזיקה ראייתית הבאה לידי ביטוי בנוכחות במקום ביצוע העבירה כדי לבסס חשד סביר.

[2] **עילות מעצר** -

שיבוש - **ס' 13 א** חשש מהתחמקות מחקירה/ השפעה על עדים/ פגיעה בראיות/ העלמת רכוש. **סינהרשקו** - ביניש אומרת שבאירוע

המוני קיים חשש טבוע לשיבוש הליכים אך זו דעת יחיד.

מסוכנות - **ס' 13א** חשש לסיכון בטחון של אדם/ ציבור / מדינה.

← **מספר ימי הארכת מעצר תחת עילות אלו** -

ס' 17 א - עד 15 יום כל הארכה, לא יותר מ-30 יום סה"כ (ובכלל אלו כלולות 24 שעות של מעצר עי ידי שוטר).

ס' 17ב-ה - **חריג**: ניתן לעצור ליותר מ-30 יום אם הוגשה בקשה להארכת מעצר באישור היועמ"ש. **ס' 59** באישור יועמ"ש אפשר עד גג 75 יום

כולל הכול. במנות של 15 יום. **ס' 62א** - מעבר ל-75 יום צריך את אישורו של בימ"ש עליון שמאריך ל-3 חודשים כל פעם.

צרכי חקירה מיוחדים שלא ניתן לקיים אלא במעצר - **ס' 13 א** למשל מדובר או עיתון מזויף.

ברונסון - המשטרה צריכה להראות פוטנציאל פגיעה חמורה בניהול הסביר של החקירה אם לא יהיה מעצר, (לא חייב להראות סיכול

מוחלט אך לא מספיק רק לטעון על הכבדת פעילות המשטרה).

- כאשר שופט מאריך מעצר מתוקף עילה זו עליו לנמק נימוקים מיוחדים. **ברונסון** - יש בעיה לנמק בלי לחשוף שיטות חקירה, הפתרון

הוא להפנות בהנמקה לחומר חסוי. (כשמאריכים גם בשל צורך וגם בשל עילות בפעם השניה צריך להיות עם יד על הדופק) כל פעם

שמבקשים פעם נוספת לצורך חקירה צריך לבדוק מה נעשה ולהיות עם יד על הדופק.

← **מספר ימי הארכת מעצר תחת עילה זו** -

ס' 13א עד 5 ימים כל פעם, לא יותר מ-15 ימים סה"כ. **פלוגי** - לא ניתן להאריך מעצר כי רוצים לבצע בדיקה פסיכיאטרית בתנאי אשפוז,

זו לא עילת מעצר. **מקסימוב** - ימי מעצר של אדם בחו"ל לצורכי הסגרה לא נכללים במנין ימי המעצר.

[3] **חלופות מעצר** -

ס' 13 ב - עדיפה חלופת מעצר שמשגיחה תכלית של מעצר על פני מעצר ממש. **ס' 48** מפרט את חלופות המעצר של שחרור בערבות.

פלוגי - יש להבחין בין סוגי חלופות מעצר 1. מעצר בית - תחליף למעצר שנקבע ויהיה רק לתקופת המעצר 2. ערובה שאינה מעצר בית

(הפקדת כסף, עיכוב יציאה, ערבות) - היא יכולה להמשך עד תקופה של 180 יום.

• **מסלול משני**: מעצר בשל הפרת הוראה קודמת

ס' 14 - הימלטות ממשמורת חוקית - שופט יכול לעצור בהצרת שוטר בכתב. **ס' 51** הפרת תנאי שחרור בערבות.

• **פרוצדורה:**

- ס' 15-16 סדרי דין לעניין הארכת מעצר, ס' 18 מה צריך להיות כתוב בצו המעצר.
- ס' 19ג- צו המעצר יבוצע בו במקום אלא אם כן נקבע אחרת בבימ"ש.
- גיאנח ואשרף** - הכשרת מעצר לא חוקי- אי חוקיות שקדמה להארכת מעצר לא שוללת את סמכות השופט והוא יכול להכשיר פגמים.
- סמכות בית המשפט להאריך תוקף של חלופת מעצר במסגרת הליך מעצר ימים- **פלונג** - עמית: מי שהסמך לפעול על גבול השלם מוסמך לפעול גם בחלקיו. הסמכות נגזרת מסמכות הארכת מעצר בס' 17.
- ערוכות שהן חלופה למעצר** - עד 30 יום ובאישור יועמ"ש 75 (כמו הארכת מעצר).
- ערוכות שמטרותן להבטיח התייצבות** - ס' 58 עד 180 יום אלא אם התובע ביקש הארכה.
- נוכחות חשודים בהארכת מעצר ימים: ס' 2)16 נוכחות חשודים בהארכת מעצר היא זכות חוקתית, **פלונגית** - חלק מהזכות להליך הוגן.

העברת חומר חקירה מהגוף החוקר לתביעה

- בתום החקירה מעבירה המשטרה את חומר הראיות לתביעה, בצירוף המלצה אם יש בחומר כדי להצדיק כתב אישום. ההמלצה אינה מחייבת ועל התביעה להחליט האם להעמיד לדין. התובע הנו הדומיננטי, לרוב זו התביעה המשטרית ובמקרים חמורים הפרקליטות (לפי חוק בתי המשפט).
- שימוע** - ס' 60 א לחסד"פ - אם מדובר בעבירת פשע (3 שנים+) התביעה עם קבלת החומרים צריכה להודיע על כך לחשוד ולתת לו זכות שימוע אם הוא לא עצור. (אין חובת שימוע בחטא ועוון).
- 60א - תוך 30 יום רשאי החשוד לפנות לתביעה בבקשה מנומקת להימנע מכתב אישום. על מנת שהחשוד יוכל להתנגד באופן ענייני - התביעה צריכה להעביר כבר בשלב זה את ליבת חומר החקירה (ס' 74) אומר שהגשת החומר היא רק לאחר הגשת כ"א).
- השימוע יעשה בכתב או בע"פ לפי שק"ד התביעה (סגור יעדיף בע"פ משום שבכתב יש חשש שייחשף קו ההגנה).
- חריגים:**
- ס' 60א(ה) - במקרה של 'פצצה מתקתקת' כמו אלימות במשפחה הפרקליט רשאי להגיש כתב אישום גם לפני 30 ימים.
 - ס' 60א(ז) - אם החשוד היה במעצר בעת העברת חומר החקירה והוגש נגדו כתב אישום בעודו במעצר [לעצור אין זכות שימוע!].
- אם לא נערך שימוע למרות שהיה צריך יש 2 חלופות:
[ביטול כ"א - ככל וכ"א חמור יותר כך ייטו לבטלו (אפשר להגיש שוב).
[עריכת שימוע בדיעבד - האופציה המועדפת, הבעיה שכבר הוגש כ"א והחשוד כבר נאשם.
- סגירת תיק (אי העמדה לדין)** - תובע יכול להחליט לא להעמיד לדין את הנאשם 3 טיעונים:
[חוסר אשמה - הסגירה האידאלית לחשוד שכן אין רשום פלילי.
[חוסר ראיות - אין מספיק ראיות המקיימות סיכוי סביר להרשעה.
[חוסר עניין לציבור - האינטרס הציבורי אינו מספיק חזק כדי להעמיד לדין.
- ← אם הוחלט שלא להגיש כתב אישום המתלונן יכול לערער ואז להגיש בג"צ אך ההתערבות נדירה.

המעצר הרלוונטי בשלב זה הוא מעצר לפני הצהרת תובע.

מעצר לפני הצהרת תובע (לצורך הגשת כתב אישום)

החשיבות כאן היא לא עצם זה שיוגש כ"א אלא שהולכת להיות בקשת מעצר עד תום ההליכים

מוגשת תמיד לביהמ"ש השלום

- ס' 17 ד - אם הצהיר תובע לפני בימ"ש שהוא עומד להגיש כ"א רשאי השופט להאריך את המעצר לעוד 5 ימים.
- ס' 17 ב - בכפוף למגבלת 30 הימים להארכת מעצר. ס' 59 - באישור היועמ"ש 75 יום. ס' 62 - באישור עליון- 90 יום.

האם הפרקליט צריך להצהיר שבודאי יגיש כ"א?

בדו"ג - מצמצם את חובת התובע, נדרשות ראיות לכאורה ואין צורך בהצהרה חד משמעית. **אלטוויג** - אין דרישה של פירוט סעיפי העבירות, בעקבות פסה"ד יצא פורמט אחיד להצהרת תובע.

האם ניתן לחזור מהצהרת תובע ולבקש מעצר לצרכי חקירה?

שימור - ייתכנו מקרים חריגים בהם יתאפשר, התנאי הוא שהתביעה תראה התפתחות מהותית שמצדיקה זאת ושלא ניתן היה בשקידה סבירה לבצע קודם את פעולות חקירה אלה (זהו לא מקצה שיפורים). האינטרס הציבורי והחקירה גוברים על זכות החשוד לחירות.

פלונג - (אין הצהרת תובע) אם יש חור, סיימו לחקור אך לא הגישו הצהרת תובע – אדם מסוכן ישוחרר ממעצר. על כן פרשנות תכליתית לסי' 17 מחייבת לבחון אם התקיימו עילות מעצר של שיבוש ומסוכנות גם אם הסתיימה החקירה. (עמית) - יש לבחון עילות מסוכנות ושיבוש גם אם חקירה הסתיימה, אחרת עלול להשתחרר עצור מסוכן רק כי לא היתה הצהרה.

מטאייב - תוקף הארכה של חלופת מעצר (שחרור בערבות) האם גם מוגבל לחמישה ימים? לכאורה חוסה תחת סי' 58 ועל כן תקף לעד 180 יום אך בפועל יש להגביל לזמן קצר וסביר יותר - 14 יום שכן הצהרת תובע משמעה שיש מסוגלות לכתוב כ"א מהר.

בוחנים מעצר זה בראי של האם ניתן מעצר עד תום ההליכים

שלב המשפט

• **כתב אישום** : יש להגיש אם יש סיכוי סביר להרשעה.

סי' 85 לחסד"פ - מפרט את צורת כתב האישום ותוכנו. ככלל, אין לכלול בכתב האישום פרטים על עבר פלילי של הנאשם.

אטיאס - נתונים רלוונטיים לאישום ולחומרת העבירה צריכים להופיע בכתב האישום. **לדוגמא** : כמות סמים בעבירת סמים. כתב אישום יכול להכיל אישום אחד או מספר אישומים.

פגם או פסול בכתב האישום

פגם - מתבטא בהשמטה של פרט ענייני מכתב האישום (יסוד עובדתי, הוראת חיקוק).

פסול - אי עמידה בדרישות החוק בנוגע לכשרות/תוקף של כתב האישום (הגשת כתב אישום ע"י גורם שאינו מוסמך/ציון עבר פלילי של הנאשם. - **אם לעבר הפלילי קשר אינהרנטי לאישום יש לציין זאת**

תוצאות קיומו של פגם או פסול - דוק' הבטלות היחסית בודקת יחס בין הפגם לתוצאות הפרתו.

1. פגם טכני שלא גרם לעיוות דין – לא יביא לביטול כ"א.

2. פגם שנתגלה בשלב מוקדם בדיון – בימ"ש ייטה להורות על תיקון כ"א.

3. ניסיון לניצול לרעה של פגם בכ"א – יניע את בימ"ש לדחות את הטענה.

4. פגם או פסול מהותי המקפח את הנאשם – עלול להוביל לביטול כ"א.

פלונג - גרוניס סובר כי אם נדרש אישור יועמ"ש להגשת כ"א בשל התיישנות, ואישור יועמ"ש הוגש רק בדיעבד – הדבר עשוי להצדיק ביטול כתב אישום.

תיקון כתב אישום :

סי' 91 עד תחילת המשפט תובע רשאי לתקן בכל עת את כתב האישום בהודעה לבימ"ש.

סי' 92 - לאחר תחילת המשפט - כל שינוי, אפילו טכני, חייב לקבל אישור ביהמ"ש. ביהמ"ש יבחן האם התיקון עשוי לקפח את הגנת הנאשם.

אם תיקון כתב האישום משנה את סמכותו של ביהמ"ש שדן בתיק - מעבר בסמכות ממחוזי לשלום - מחוזי יכול להמשיך לדון. מעבר בסמכות משלום למחוזי - התיק עובר למחוזי. ביהמ"ש שאליו הועבר התיק יכול להחליט מאיזה שלב להמשיך בדיון.

חזרה מכתב אישום

סי' 93 - תובע רשאי לחזור בו מכתב האישום בכל שלב לאחר תחילת המשפט. **בסייגים** :

- הודה נאשם בעובדות שיש בהן כדי להרשיעו - אין התובע יכול לחזור בו.

- הודה נאשם בעובדות שאין בהן כדי להרשיעו - תובע רשאי לחזור באישור ביהמ"ש.

סי' 94 - תוצאות חזרה מכתב אישום :

- חזרה מאישום לפני שהנאשם השיב לכתב האישום (לפי תחילת המשפט או לאחר הקראה) - ביטול כתב האישום.

- חזרה מאישום אחרי שהנאשם השיב לכתב האישום - זיכוי.

צ'קליסט סד"פ פרופסור מיכל טמיר תש"פ שחר ושישראל

ס' 94(ב) - ניתן לבטל כתב אישום בכל שלבי הדיון - בהסכמת שני הצדדים.

ס' 94(ג) - הגשה מחדש לאחר ביטול בהסכמה - באישור יועמ"ש בלבד.

• **ריבוי נאשמים או אישומים** : בחומר?

ריבוי אישומים :

ס' 68 התביעה רשאית לצרף בכתב אישום אחד מס' אישומים אם הם מבוססים על [1] אותן עובדות [2] עבירות דומות בעלות כמנה משותף עובדתי [3] סדרת מעשים נפרדים מבחינת הזמן והמקום שקיים בניהם חוט מקשר ההופך אותם לפרשה אחת.

הדבר מתיישב עם שיקולי יעילות ולכן כאשר אין בכך פגיעה בנאשם בימ"ש יהיה גמיש ויאשר צירוף אישומים.

סוסן - אין מניעה לצרף אישומים המתייחסים לנאשמים שונים, כל עוד מדובר במסכת עובדתית אחת.

נאשם רשאי להתנגד לצירוף אישומים :

- בשל קשיים הכרוכים בצורך להתגונן במקביל.
 - בשל רצון לא לחשוף בפני ביהמ"ש אישומים נוספים המשחירים את פניו.
- צירוף אישומים כפוף לסמכות עניינית של בימ"ש. **חריג** : מחוזי יכול לדון בעבירות שלום שצורפו לעבירות מחוזי אם זו אותה פרשה עובדתית (**סוסן** בפרשנות לס' 86).

הרשעה בגין מספר עבירות : ס' 168 מאפשר להרשיע נאשם בכל אחת מהעבירות שנגזרות מאותו מעשה, אך אפשר לגזור רק עונש אחד על כל מעשה.

ביטון מגדיר אותו מעשה כ- **מבחן פיזי צורני** - הבוחן האם מדובר בפעולות נפרדות שניתן לפצלן על אף שבוצעו ברצף, רלוונטי בעיקר בעבירות רכוש (למשל בפריצה לבית יש אקט של שביר תחלון ואקט של פריצה לכספת). **מבחן מהותי מוסרי** - מתמקד באינטרס של קורבן העבירה לפיו ריבוי נפגעים הוא אינדקסציה לריבוי עבירות הנובעות ממעשים נפרדים, רלוונטי בעבירות גוף (לחיצה אחת על פצצה שהרגה 20 איש תראה כ20 מעשי הריגה).

חריג : **אזולוס** רצח מספר קורבנות בעקבות קנטור יכול להיחשב כמעשה הריגה אחד.

צירוף נאשמים :

ס' 87 התביעה רשאית לצרף באותו כ"א מספר נאשמים אם [] כל אחד מהם היה צד לאחת העבירות בכ"א או לכולן בין כשותף ובין בדרך אחרת [] מדובר בנאשמים שביצעו מעשים שונים אך בראייה כוללת מגבשים פרשה עובדתית אחת.

ס' 7 כשיש מספר נאשמים הסמכות היא לבימ"ש המוסמך לדון את הנאשם בעבירה החמורה ביותר.

סוסן - ס' 86 מקנה לביהמ"ש מחוזי סמכות לדון גם בעבירות בסמכות שלום אם הן מבוססות על אותה פרשה עובדתית, כאשר מצרפים אישומים ועל משקל היקש מותר גם בצירוף נאשמים.

קסטוריאנו - מטעמי יעילות יש להעדיף צירוף נאשמים. **חריג** : שק"ד בימ"ש : אם צירוף נאשמים יקפח את ההגנה של אחד מהם, בימ"ש יכול לפצל דיונים. גם בצירוף נאשמים – בימ"ש יגזור את העונש בהתאם למדרג החומרה היחסי של כל נאשם.

ס' 155 – אם חלק מהנאשמים מודים בעבירות וחלק לא בימ"ש לא יכריע את דינם של מי שהודו בטרם יסתיים המשפט של אלו שלא הודו, זאת תוך **2 חריגים** : [] אם הנאשם צפוי להעיד במשפטם של יתר הנאשמים – עדותו תישמע רק לאחר שנגזר דינו [] נסיבות מיוחדות.

הפרדת אישומים ונאשמים :

ס' 88 - בימ"ש מוסמך מיוזמתו או לבקשת מי מהצדדים להורות בכל שלב לפני הכרעת הדין (אחרי אי אפשר) על הפרדת הדיון באישומים או על הפרדת הדיון בין נאשמים. ס' 89 במקרה כזה יש להגיש כ"א חדש.

מועד הבקשה להפרדת משפט - לפני תחילת המשפט או לפני שמיעת הראיות. אם הופרד הדיון לאחר שהתחיל המשפט – רשאי בימ"ש לחזור לדון מהשלב בו הופסק הדיון בבית המשפט המקורי גם אם כבר זומנו עדים ובתנאי שלא יגרם עיוון דין.

כהן - אין מניעה להפריד דיון בין נאשמים גם אם בעבר איחדו, ניתן שחלק מהדיון יהיה מופרד וחלק מאוחד.

השיקול המרכזי להפרדת משפט - פגיעה בהגנת נאשמים, הדבר יכול להשחיר פניו.

צירוף נאשמים שהם הורים או בני זוג - **קסטוריאנו** - יש להעדיף הפרדה כי החשש של כל אחד להפליל את האחר ימנע מהם לדבר וזה יביא לקיפוח הגנה. (ראיות כאלה בכל מקרה לא יהיו קבילות לפי ס' 4 לפקודת הראיות).

מאמר של זדנברג - מומלץ שבימ"ש יורה לעיתים קרובות יותר על הפרדת נאשמים.

איחוד משפטים :

ס' 90 כל עוד לא ניתנה הכרעת דין – רשאי בימ"ש להורות על איחוד דיון בכתבי אישום שונים שהוגשו בתיקים שונים לאותו בימ"ש בתנאי ש :

[] צירוף נאשמים או אישומים מותר לפי **ס' 86-87** (מלכתחילה התביעה יכלה לצרפם).

[] בית המשפט סבור שלא יגרום עיוות דין. השיקול המרכזי- פגיעה אפשרית בהגנת הנאשם (למשל: ריבוי אישומים במשפט אחד יכול להשחיר פנים, עדות של אחד שתפגע באחר).

דרך נוספת לאיחוד תיקים היא לפי ס' 39 לחוק העונשין : המעניק סמכות לבימ"ש לצרף תיקים ולגזור דין גם בהם בתנאים מצטברים : [] אותו ביהמ"ש הרשיע את הנאשם בעבירה שיוחסה לו בכתב האישום [] הנאשם ביקש זאת [] הנאשם הודה בעבירות הנוספות [] לתביעה הזדמנות לטעון בעניין [] סמכות עניינית לבימ"ש.

עבירה נוספת- כל עבירה שהנאשם טרם הורשע בה, בין שהוגש בגינה כתב אישום ובין שלא הוגש, בין שהייתה ידועה למשטרה ונפתחה בגינה חקירה, ובין שלא הייתה ידועה ואפילו טרם נפתחה חקירה בגינה ; ובלבד שהנאשם מסר פרטים מספיקים לזיהויה של העבירה. אם קיבל בית המשפט את ההודיה- נרשמת הרשעה בהכרעת דין נוספת, אם התובע התנגד להרשעה הוא יכול להגיש ערעור (אם הערעור יבטל את ההרשעה זה לא יפגע בעבירות בהן כן הורשע).

• התנהלות המשפט :

התליית הליכים : מצב בו נאשם לא מתייצב לדיון ולא ניתן להביאו.

ס' 94א(א)- לביהמ"ש סמכות להתלות הליכים בכתב אישום בכל שלב שלפני גזר הדין אם נוכח כי לא ניתן להביא את הנאשם להמשך משפטו (כי לא אותר/בשל מצב רפואי).

ס' 94א(ב)- אם הנסיבות השתנו וניתן להביא את הנאשם להמשך משפטו- התובע יכול להודיע בכתב לביהמ"ש על רצונו לחידוש הליכים וביהמ"ש חייב להיעתר לבקשה. ביהמ"ש רשאי להמשיך בדיון בשלב שבו עצר.

ס' 9-9 אם במהלך התליית הליכים חלפה תקופת ההתיישנות- לא ניתן לחדש את הדיון! **ס' 94א(ג)-** אם ההתלייה נעוצה בכך שהנאשם מתחמק מן הדיון- ניתן לחדש הליכים באישור יועמ"ש.

עיכוב הליכים :

ס' 231- יועמ"ש יכול לפי שיקול דעתו להורות בכתב לביהמ"ש על עיכוב הליכי משפט. (יכול להאציל סמכות זו-בסעיף).

ס' 232- חידוש הליכים- יועמ"ש יכול להורות בכתב לביהמ"ש על חידוש הליכים בתנאי שלא חלפה תקופת התיישנות : פשע- עד חמש שנים מתחילת העיכוב, עוון- עד שנה. נאשם יכול לבקש עיכוב הליכים אם הוא חולה במחלה סופנית, התביעה יכולה לבקש עיכוב הליכים בשל בריחה של עד מרכזי. ס' 94 א'- חולה במחלה.

← זכות לייצוג נאשם הוא חלק משלב המשפט, עמ' 7. המעצר הרלוונטי לשלב המשפט הוא מעצר עד תום הליכים.

ס' 158 : לאחר שהסתיימה פרשת התביעה ולפני פרשת ההגנה : "אין להשיב אשמה" לא הוכחה אשמה לכאורית כך שאין צורך בהגנה. טענה נדירה. **ס' 167 :** ביהמ"ש יכול לבקש לזמן עדים שהשתתפו בעבר או שלא השתתפו להעיד.

נבצרות מלהתייצב לדיון זה התליה ולא עיכוב- בהתלייה יש לביהמש סמכות בעיכוב הסמכות ליועמ"ש.

מעצר עד תום הליכים (מעצר לאחר הגשת כ"א)

הייחוד של מעצר זה- החשוד הופך לנאשם ועל כן חייבים לתת לו את כל חומרי החקירה לפי **ס' 74** לחסד"פ.

ס' 2(2) סכמות עניינית לדון במעצר נתונה לבימ"ש שאליו מוגש כ"א, אך זהו הליך נפרד אצל שופט אחר.

ס' 21- מורזובה רק לבית המשפט העליון סמכות להעריך מעצר מעל 9 חודשים.

• מסלול עיקרי :

ס' 21 מציע 4 רכיבים :

1. תשתית עובדתית-

נדרשות ראיות לכאורה להוכחת אשמה, **פ"ד** - ראיות ספק קבילות- יתקבלו לצורך הארכת המעצר, ובירורן יעשה במשפט עצמו [בגלל שהשופט שונה אין חשש שישפיעו על התיק]. אם יתגלה בהמשך שאינן קבילות- הסגור יבקש עיון חוזר ויטען לכרסום בראיות ויבקש שחרור ממעצר. **מוגרב** רלוונטי לעילות מעצר (רצח עד)- ניתן להשתמש בחומר חסוי(ראיות ספק קבילות) לצורך הארכת מעצר רק אם

צ'קליסט סד"פ פרופסור מיכל טמיר תש"פ שחר וישראל

הוא נוגע ישירות לעילת המעצר (ולא לעבירה). אמת המידה לראיות לכאורה- ראיות שעומדות במבחן הסיכוי הסביר להרשעה. **ראחל**- דורנר- העלאת הרף הראייתי- אם יש ספק סביר בראיות- אין תשתית עובדתית למעצר ולא ניתן לעצור את הנאשם. **זאדה**- ברק (רוב)- "מבחן כור ההיתוך"/ מבחן הסיכוי הסביר להרשעה- ביהמ"ש בוחן את הראיות הגולמיות, בהנחה ויעברו את מבחני הקבילות, האם יובילו להוכחת אשמה מעל לכל ספק סביר ולהרשעה? ← זאת ההלכה. דורנר במיעוט- "מבחן הספק הסביר המובנה"- אם יש ספק סביר בתחילת המשפט- אסור לעצור את הנאשם, גם אם יש מספיק חומר ראיות להעברת נטל הראיה מהתביעה לנאשם. דורנר משווה את זה **לסי 158**- טענת "אין להשיב אשמה" משלב ההוכחות. **המרצה**- יש הבדל בין **סי 158** לבין ראיות לכאורה הנדרשות למעצר- מוסכם כי ראיות לכאורה דורשות יותר מכיוון שמדובר בפגיעה בחירות (בניגוד **לסי 158** ששם אין פגיעה נוספת בחירות אלא רק עוברים לפרשת ההגנה).

דיות הראיות- האם כבר בשלב המעצר נדרש לבדוק קיומה של תוספת ראייתית (במידת הצורך)? **אברגיל**- **ברמה הלכאורית** על ביהמ"ש לבחון כבר בשלב מעצר עד תום ההליכים קיומה של התוספת הראייתית.

ראיות מוחלטות- **סי 21** דורש תשתית ראייתית + עילת מעצר. החוק בינארי או שיש ראיות או שאין. **חסיק**- רובינשטיין יצר את המושג "ראיות מוחלטות"- מסכת ראיות שיש סימני שאלה באשר לעוצמתה, עשויה להצדיק חלופת מעצר. חלופת המעצר הופכת לפתרון ביניים קל יותר- **זוהי ההלכה**. **המרצה**: אם התשתית העובדתית חזקה נסתפק בקיום עילת מעצר חלשה ולהפך- מקבילית כוחות. **ביקורת במאמר המרצה**- נוגד את החוק ואת חזקת החפות. אם אין תשתית ראייתית- לפי החוק צריך לשחרר את החשוד! מצד שני, ייתכן שזהו הכרח בל יגונה.

2. עילות מעצר-

[1] שיבוש- **סי 21(א)(1)(א)**- חשש סביר שהחשוד לא יופיע למשפט/יעלים רכוש/יעלים עדים/יפחיד עדים/יפגע בראיות.

[2] מסוכנות- [א] **מסוכנות אינדיבידואלית**- **סי 21(א)(1)(ב)**- סיכון ביטחון אדם, ציבור, מדינה.

פרנקל- לא התקבלה טענה שעבירת רכוש לא מהווה פגיעה בביטחון הציבור. בייניש- עבירת רכוש שמבוצעת באופן שיטתי/ בהיקף גדול/ התארגנות של כמה עבריינים/ אמצעים מתוחכמים יכולה להיחשב פגיעה בביטחון הציבור והאדם.

מזרחי (קשירת קשר לזיוף דרכון)- קמה עילה לעצור בגין עבירות מרמה, רכוש וזיוף אם הרישום הפלילי מוכיח שעוסק בהם באופן שיטתי, עבירות אלו יכולות להקים חזקת מסוכנות.

גנימאת- לאור חוקי היסוד עלה מעמד זכויות הנאשמים, לכן עילות מעצר חייבות להיות **אינדיבידואליות** (ולא מכת מדינה, אמון ציבור, הרתעה).

[ב] **מסוכנות הנלמדת מחומרת העבירה**- **סי 21(א)(1)(ג)** רשימת עבירות המקימות עילת מסוכנות: עבירה שדינה מיתה או מאסר עולם, ביטחון, עבירה לפי פקודת הסמים (למעט החזקה לשימוש עצמי), אלימות חמורה תוך שימוש בנשק חס/קר, אלימות בבו משפחה. **חשוב**- מדובר בחזקה הניתנת להפרכה ע"י הנאשם! [ניתן להפריך מסוכנות בכל עבירה!] [ב] בפועל חזקה זו גרמה לריבוי חלופות מעצר, במקום לשחרר לחופשי]. **המרצה**: חומרת עבירה בעיתית כי פוגעת בחזקת החפות.

עדה (אישה בהריון)- המקרה הראשון בו הופרכה חזקת המסוכנות בעבירת רצח.

קורמן- על הנאשם להוכיח שלא עומדת לו חזקת מסוכנות, שתיקה עלולה לפגוע ביכולתו לעשות זאת. שתיקה מהווה חיזוק לקיומן של ראיות לכאורה, כשמדובר בעבירה חמורה המקימה עילת מסוכנות < שתיקה מחזקת את עילת המסוכנות.

3. חלופות מעצר-

סי 21(ב)(1)- נעדיף את האמצעי שפגיעתו פחותה (חלופת מעצר) אם הוא ממלא את תכליות המעצר. **חסיק**- חלופות מעצר משמשות גם למצבים בהם יש חולשה באחת הדרישות הקודמות של תשתית עובדתית/עילת מעצר. רובינשטיין: מסכת ראיות שיש סימני שאלה באשר לעוצמתה עשויה להצדיק חלופת מאסר.

בפרקטיקה יש קשר בין התשתית הראייתית לעילת המעצר- ראיות חזקות יכולות לכפר על עילה חלשה, ולהפך.

מאמר של המרצה- ביקורת על הפרקטיקה:

• כעקרון, על מנת להגיע לבחינת חלופת מעצר צריכים להתקיים 2 התנאים הקודמים- תשתית עובדתית+ עילת מעצר. לכן, בהיעדר ראיות לכאורה/עילת מעצר אי אפשר לצוות על מעצר הנאשם וכל שכן על שחרורו בתנאים (חלופה) **סי 21(ב)**.

• גם חלופות מעצר מהוות פגיעה משמעותית לנאשמים (פגיעה ביכול לעבוד/ייצוג הולם), בגלל שביהמ"ש מעדיף אמצעי זה שפגיעתו פחותה- הדבר מוביל לשימוש מוגבר בכלי זה, גם במקומות שע"פ החוק היבש, יש לשחרר לחלוטין.

סי 21(א)- **תסקיר מעצר**- לצורך שקילת חלופת מעצר על השופט לעיין בתסקיר מבחן המפרט על הנאשם (מיהי משפחתו, מקום עבודתו, מי יכול לשמור עליו, מי ייקח עליו אחריות וכו').

4. ייצוג על ידי סנגור-

ס' 21(ב)(2)- במעצר עד תום ההליכים יש דרישה שלנאשם יהיה סנגור. **חריג:** הנאשם מודיע שהוא לא רוצה להיות מיוצג. **ס' 21(ג)-** אם לנאשם לא היה סנגור מבלי שהודיע על ויתור, ביהמ"ש ימנה לו כזה. כל עוד לא מונה: ביהמ"ש יכול לעצור ל-7 ימים כל פעם, סה"כ עד 30 יום.

ס' 21(ד)- מעצר ביניים- בגלל שרק בשלב הזה הסנגור מקבל את חומרי החקירה, הסנגור יכול להסכים לעד 30 יום מעצר מבלי שהיה דיון לצורך למידת חומרי החקירה.

• **מסלול משני:** הפרת הוראה קיימת

ס' 21(א)(2)- הפרה של חלופת מעצר שניתנה מהווה עילת מעצר.

זמני מעצר:

ס' 21(ה)- מעצר עד תום ההליכים הוא עד מתן פסק הדין וא"כ ביהמ"ש קובע אחרת בכפוף לעיון חוזר בבקשת המעצר.

ס' 61- תוך 9 חודשים (או 18 חודשים באיזוק אלקטרוני) צריכה להתקבל הכרעת דין. לאחר מכן- הנאשם ישוחרר ממעצר אם טרם הוכרע דינו בערכאה הדיונית.

מה קורה כשהנאשם היה חלק במעצר רגיל וחלק באלקטרוני?

טחימה- רוב- היקש: יום איזוק אלקטרוני יחשב כחצי יום מעצר. **מלצר** (מיעוט)- יום איזוק יחשב כיום מעצר. **המרצה- מופרך.**

מה קורה במשפטים ארוכים שנמשכים שנים רבות?

ס' 62(א)- בתום 9 (או 18) חודשים ← רק ביהמ"ש העליון מוסמך להאריך מעצר ב-90 יום בכל פעם ופעם (כל פעם מחדש).

ס' 62(ב)- במקרים מורכבים (ריבוי נאשמים)- ביהמ"ש העליון יכול להאריך המעצר עד לתקופה של 150 ימים (כל פעם מחדש עד 150 יום- ללא הגבלה).

מה הסמכות להארכה של חלופות מעצר?

אין סמכות קבועה בחוק, לא נדרש אישור בית משפט.

עד מתי ניתן להאריך חלופת מעצר?

פלונג- הסדר שלילי בחוק- אין הגבלה על הארכת חלופת מעצר.

ס' 60- נאשם שנמצא במעצר עד תום ההליכים- תוך 30 יום צריך להתחיל המשפט (הקראת כתב האישום) ובאיזוק אלקטרוני- תוך 60 יום. אם לא התחיל המשפט ← יש לשחררו. ניתן להאריך ב-30 יום פעם אחת נוספת לבקשת הנאשם או סנגורו.

הקראת כתב אישום = תחילת המשפט הרשמי.

טענות מקדמיות (דוקטרינת הבעלות היחסית- הבחנה בין הפגם לתוצאת הפרתו)

ס' 149 לחסדי"פ – מונה רשימה סגורה של 10 טענות מקדמיות, אלו טענות נגד ההליך עצמו ולא על האשמה. יש להעלות אותן מייד לאחר תחילת המשפט = אחרי הקראת כ"א.

אם לא נטענו טענו אלו ניתן להעלות אותם לכל אורך המשפט וגם בערעור. **חריג:** 2 טענות שלא ניתן לטעון אלא בהתחלה (אחר כך רק באישור שופט) חוסר סמכות מקומית (**ס' 149[1]**) ופגם או פסול בכתב אישום (**ס' 149[3]**).

דיון בטענות מקדמיות:

ס' 150 כשעולה טענה מקדמית בית המשפט חייב לתת אפשרות תגובה לתובע. **חריג:** אם בית המשפט דחה בעצמו את הטענה מראש. כחלק מזכות התובע להגיב יש לו גם זכות להביא ראיות. לעיתים ביהמ"ש רשאי להעלות טענה מקדמית מיוזמתו.

נטל ההוכחה: על התביעה (היפוך נטל) להוכיח שלא מתקיימת הטענה. **חריג:** בטענת הגנה מן הצדק נטל ההוכחה על הנאשם.

מועד ההחלטה בטענה- לאלתר, אלא אם סבר בימ"ש שיש להשעות את ההחלטה לשלב אחר במשפט.

סעדים:

[] תיקון כ"א (פגם או פסול) [] ביטול כ"א (התיישנות או חנינה) [] העברת התיק לסמכות הנכונה.

ערעור:

ניתן לערער רק לאחר קבלת פסק הדין הסופי, **חריג:** רק בביטול כ"א ניתן לערער מייד.

צ'קליסט סד"פ פרופסור מיכל טמיר תש"פ שחר ושראל

• **טענה 1: חוסר סמכות מקומית:** ס' 149(1)

כלל: תביעה צריכה להיות מוגשת בבית משפט השלום במחוז בו בוצעה העבירה. סמכות מקומית נרכשת על פי המקום בו בוצעה העבירה (מועדף, שם נמצאים העדים)/ מגורי הנאשם. אם שניהם לא ידועים אז במקום בו נתפס הנאשם.
חריג: כ"א בו יש אישומים ממחוזות שונים – הסמכות מוקנית לכל מחוז בהם בוצע אישום.
 כ"א של שני אנשים שגרים במחוזות שונים – סמכות כל מחוז.
 אם אין סמכות מקומית לאף מחוז (עבירות רשת) – התיק ידון בפני בית משפט בירושלים.
נפקויות של קבלת הטענה: ביטל כ"א (ניתן להגיש מחדש) / העברת תיק לערכאה מוסמכת.
כלל לא יעבירונו עוד- ס' 79 לחוק בתי המשפט. אפשר להעביר דיון בתיק רק פעם אחת. גם אם מגלים אחרי המעבר שאין סמכות, לא מעבירים.
 מועד העלאת הטענה: אם לא עלה לאחר תחילת המשפט – רק בערעור.

• **טענה 2: חוסר סמכות עניינית:** ס' 149(2)

מתייחסת לערכאה לא נכונה או למוטב לא נכון.
סמכות בית משפט שלום: ערכאה- עבירה שעונשה קנס בלבד או מאסר עד 7 שנים. (ס' 51 לחוק בתי המשפט). **חריג:** עבירות כלכליות, הגבלים עסקיים, ארגון פשיעה, פקי הסמים בכמות מסוימת, שוחד, צווארון לבן. **מוטב:** שופט יחיד אלא אם נשיא דורש הרחבה (ס' 47). **עונש:** עד 7 שנים, גם אם יש מספר עבירות.

סמכות בית משפט מחוזי: ערכאה- ס' 140(1) לחוק בתי המשפט עונש מאסר מעל 7 שנים. כמו כן סמכות שיורית של כל מה שלא בסמכות שלום, מחוזי ידון בכתב אישום שמכיל בתוכו גם עבירות שבסמכות השלום, ערעורים על השלום וכ"א נגד שופט מכהן או רה"מ מכהן יידון תמיד במחוזי 3 שופטים. **מוטב- 3 שופטים:** עבירות שדין מוות, מאסר של 10 שנים או יותר [חריג: עבירות ספציפיות בהן ידון בשופט אחד למרות שהם מעל 10 שנים], ערעורים על השלום, ערעורים על ביהמ"ש לתעבורה בעבירות פשע, דיון במשפט חוזר, הרחבת מותב [בהוראת הנשיא או סגנו], כתב אישום נגד שופט מכהן או רה"מ מכהן. **דן יחיד:** ברירת מחדל. כל מה שהוא לא דן בהרכב + חריגים בעבירות מאסר של 10 שנים ויותר: הריגה, חבלה בנסיבות מחמירות, עבירות הלבנת הון, חוק הבחירות לכנסת, גניבה בידי עובד ציבור, שוד, סחר בבני אדם לעסוק בזנות, פקי הסמים, חוק מאבק בארגוני פשיעה, ערעור על ביהמ"ש לתעבורה על עבירות חטא ועוון, עררים על החלטות ביניים (החלטת מעצר) של ביהמ"ש השלום.

כלל לא יעבירונו עוד- ס' 79ב, ניתן להעביר דיון בתיק לבית משפט אחר רק פעם אחת. אם צריך להעביר שוב במחוזי יכול לדון או לבטל כ"א, אם צריך לדון שוב בשלום חייב לבטל את כ"א.

מועד העלאת הטענה: את הטענה יש להעלות בתחילת המשפט, ניתן גם לאורך כל המשפט וגם בערעור.
נפקויות קבלת הטענה: ביטול כ"א, תיקון כ"א, העברת תיק. אם אנו מצויים בשלב תחילת המשפט בימ"ש ייטה לתקן את כ"א ולהכניסו לגדרי הסמכות או יעבירו לבית משפט מוסמך. לאחר הכרעת הדין הנטייה היא לבטל את כתב האישום.

תם עונש בהעדר סמכות- אם הכרעת דין מצויה בסמכות שלום אבל הוטל עונש כבד יותר ← ההכרעה עומדת אך גזר הדין מבוטל. אם העונש כולל כמה עניינים ורק חלקם היו בסמכות שלום אז יפרידו ויבטלו רק מה שלא בסמכות. **מדיניות בנסקי-** מקום שהעונש שהוטל מהווה יחידה עונשית אחת, שחלק ממנה חורג מסמכות וחלק אחר מצוי בסמכות – אין לפצל יחידה זו וכל העונש בטל.

שלום	מחוזי
עבירה שהעונש עליה הוא קנס	עבירות מעל 7 שנות מאסר
עבירה שהעונש שלה הוא עד 7 שנות מאסר	עבירות המוגדרות כעניין כלכלי אלא אם החליט פרקליט המחוז או המדינה להגיש בשלום
עבירות שוחד וצווארון לבן אלא אם החליט פרקליט מחוז או מדינה להגיש למחוזי	חוק הגבלים עסקיים – מחוזי ירושלים בלבד.
עבירות לפי חוק הסמים המסוכנים רק כאשר הפרקליט החליט להגיש בבית משפט שלום (ברירת מחדל מחוזי). בלבד שבית המשפט השלום לא יפסוק מעל 7 שנות מאסר.	עבירות שנעברו (1) במסגרת ארגון פשיעה (2) לפי חוק המאבק בארגוני פשיעה (תנאים מצטברים).
	כתב אישום נגד שופט ורה"מ בהרכב של 3 שופטים ובירושלים.

• **טענה 3 : פגם או פסול בכ"א :** סי' 149(3)

פגם : השמטה של פרט חיוני להצגה הולמת של התנהגות הנאשם ונסיבותיה וכן השמטה של הוראת חיקוק. **פסול :** אי עמידה בדרישות החוק בנוגע לכשרות כ"א (גורם שאינו מוסמך הגיש, הכניסו עבר פלילי של נאשם).

מועד העלאת הטענה : מיד לאחר תחילת המשפט, בשלב מאוחר יותר הדבר יתאפשר רק באישור ביהמ"ש.

נפקויות קבלת הטענה : [] תיקון כתב האישום והעברתו לשופט אחר [] ביטול כ"א אם נגרם עיוות דין, ניתן להגיש מחדש. **פלוגית :** גרוניס-כת"א שהוגש ללא אישור יועמ"ש בתק' שנדרש לכך, עשוי להצדיק ביטול אף אם האישור התקבל בדיעבד. **סעיף 60א** לחסד"פ – זכות שימוע למי שהועבר לתביעה חומר חקירה על עבירת פשע, לא ניתנה זכות יש פסול.

• **טענה 4 : כבר זוכיתי כבר הורשעתי :** סי' 149(5)

לא מעמידים אדם לדין על מעשה שהוא זוכה או הורשע בו בעבר. **חריג :** 2 תנאים מצטברים – המעשה גרם למוות של נפגע העבירה + הנאשם הורשע בשל עבירה אחרת בגין אותו מעשה.

מועד העלאת הטענה : עדיף לאחר תחילת המשפט אך ניתן בכל שלב ללא צורך באישור.

תנאי להעלאת הטענה : קיים פסק דין של זיכוי או הרשעה, אם כ"א בוטל או היה בטל מעיקרו- לא נחשב. אין פס"ד ניתן לטעון לסיכון כפול. כאשר פסק הדין לא הרשיע (הודאה ללא הרשעה) יראו כהרשעה.

מתי ניתן לטעון : כאשר יש כ"א שני בגין אותו מעשה. **אותו מעשה =** מבחן זהות הרכיבים דורש זהות בין המעשה בגינו נשפט וזוכה או הורשע בעבר לבין הנוכחי. **מעשים יחשבו זהים** אם כל רכיבי האחד כלולים בשני, גם אם כולל אחד המעשים רכיבים נוספים (שוד וגניבה). **מעשים לא יחשבו זהים** אם כל אחד מהמעשים כלל רכיבים נוספים על אלה שמהם מורכב השני (גניבה ומרמה) ← לא תשמע טענת כבר זוכיתי כבר הורשעתי.

עבירה נמשכת : על מעשה אחד נמשך ניתן לטעון טענה זו. **עבירה מתחדשת :** על מעשה מתחדש לא ניתן לטעון.

נפקות קבלת הטענה : ביטול כ"א. ניתן להגיש מחדש.

סי' 186 לחסד"פ : ביהמ"ש רשאי להרשיע נאשם בכל אחת מהעבירות אבל לא יעניש יותר מפעם 1 על אותו מעשה. לעלות בטיעונים לעונש. **בטון** מגדיר "אותו מעשה" כ- **מבחן פיזי צורני**- הבוחן האם מדובר בפעולות נפרדות שניתן לפצלן על אף שבוצעו ברצף, רלוונטי בעיקר בעבירות רכוש (למשל בפריצה לבית יש אקט של שביר תחלון ואקט של פריצה לכספת). **מבחן מהותי מוסרי**- מתמקד באינטרס של קורבן העבירה לפיו ריבוי נפגעים הוא אינדיקציה לריבוי עבירות הנובעות ממעשים נפרדים, רלוונטי בעבירות גוף (לחיצה אחת על פצצה שהרגה 20 איש תראה כ-20 מעשי הריגה). **חריג :** **אזואלוס** רצח מספר קורבנות בעקבות קנטור יכול להיחשב כמעשה הריגה אחד.

כאן רלוונטית סוגיית כלילת כמה עבירות בכתב אישום אחד. היא לא קשורה לטענה זו. סי' 186 בעמ' 12 לעיל.

• **טענה 5 : סיכון כפול :** נגזר מס' 149(6)

הופסקו ההליכים הפליליים בנסיבות שלא באשמת הנאשם, בניסיון השני להעמידו לדין באותן עבירות יטען לסיכון כפול – זוהי דוקטרינה שהוכרה בפסיקה אך לא התקבלה בפועל.

מתי לא ניתן לטעון : אם חידשו הליך לאחר התנית הליכים או עיכוב הליכים או הפסקה בגין חוסר סמכות. **מנינג**- כדי לממש את הטענה יש צורך בכ"א כשר ובבית משפט מוסמך. הטענה אינה סייג לאחריות פלילית אלא מניחה קיומה של אחריות פלילית ומציבה מחסום למימושה. **יפת** – בחינת שאלה ע"י ועדת חקירה ממלכתית והטלת סנקציות מכוחה אינה מקימה טענה לסיכון כפול במקרה של הבאת השאלה להליך הפלילי.

• **טענה 6 : התיישנות :** סי' 149(8)

התיישנות העבירה או העונש. אם חלף זמן התיישנות לא ניתן עוד להעמיד לדין או לבקש ריצוי עונש, בכפוף לאירועים מנתקים.

סצ'י ופלוגי- זוהי טענה דיונית לכן אם המחוקק שינה את תקופת התיישנות או סיווג העבירה תחול תקופת התיישנות החדשה.

מועד העלאת הטענה : מיד לאחר תחילת המשפט, ניתן גם מאוחר יותר ובערעור.

נפקויות קבלת הטענה : ביטול כ"א.

מועדי התיישנות : סי' 9 לחסד"פ-

פשע שדינו מיתה או מאסר עולם- 20 שנה.

פשע אחר (מעל 3 שנים)- 10 שנים.

עוון (3 חודשים-3שנים)- 5 שנים.

חטא (עד 3 חודשים)- שנה.

צ'קליסט סד"פ פרופסור מיכל טמיר תש"פ שחר ושישראל

עבירות נאצים ועוזריהם + השמדת עם + רצח רוח"מ ← אין התיישנות.

עבירות שבוצעו ע"י קטיין- שנה, אם עברה – נדרש אישור יועמ"ש (פלרני).

עבירות שבוצעו בקטיין (ס' 354 לחוק העונשין):

- עבירה בוצעה ע"י **בן משפחה או אחראי עליו**- תקופת ההתיישנות תחל **מגיל 28** של הנפגע [אם חלפו 10 שנים מיום ביצוע העבירה- נדרש אישור יועמ"ש].

- **לא** בוצעה ע"י בן משפחה או אחראי ולעבריון מלאו 15 שנים- תקופת ההתיישנות תחול מיום שמלאו לקטיין **18** [אם חלפו 10 שנים מיום ביצוע העבירה- נדרש אישור יועמ"ש].

- **לא** בוצעה ע"י בן משפחה או אחראי ולעבריון לא מלאו 15 שנים- תקופת ההתיישנות תחל **מיום ביצוע העבירה**.

מועדי התיישנות לעניין העונש [ס' 10 לחסד"פ]

פשע- 20 שנים.

עוון- 10 שנים.

חטא- 3 שנים.

משחלפה תקופת ההתיישנות הקבועה בחוק אין להתחיל בביצוע העונש, ואם הופסק הביצוע- אין להמשיך בביצועו.

מניין מרוץ התיישנות עונשים [מתי מתחילים לספור]:

- אם טרם הוחל הביצוע- מיום שפסק הדין שבו הוטל העונש הפך חלוט.

- אם הוחל הביצוע- מיום שהופסק ביצוע פסק הדין.

אירוע מנתק- בעבירות פשע או עוון- מאפס את מרוץ התיישנות [יתחיל מרוץ התיישנות חדש בתום האירוע]:

1. חקירת משטרה ע"פ חיקוק- חיפוש ואיסוף ראיות ובלבד שהכל נועד להכין את התביעה הפלילית באותה עבירה. הליך החקירה חייב להיות הליך רשמי, מהותי וענייני.

ברמי- הגשת תלונה כשלעצמה אינה נחשבת חקירה (חקירה נפתחת לאחר התלונה). אין צורך בחקירת עד ממש אלא די שהפרשה החלה להיחקר ונאספו ראיות שישמשו חומר רקע לחקירת החשוד.

התניעה לאיכות השלטון (שאקי)- פעולות התביעה בתיק לאחר שהושלמה החקירה (שקילת ראיות ועיבודן), אינן קוטעות את מרוץ ההתיישנות.

2. הגשת כ"א- ברגע שהוגש כ"א מניין הימים מתאפס שוב.

3. קיום הליך מטעם בימ"ש באותה עבירה- מאפס את מניין הימים.

• **טענה 7: הגנה מן הצדק**: ס' 149(10):

האזנות סתר, משפט תקשורתי, מחדלי חקירה, אכיפה בררנית. ביהמ"ש יכול להמתיק את העונש במקום לבטל כת"א.

יפת- הטענה תתקבל במקרים חריגים של התנהלות שערורייתית של הרשויות שיש בה דיכוי/התעמרות בנאשם.

כנגד מי טוענים? התביעה, המשטרה. באופן עקרוני ניתן לטעון גם נגד **ביהמ"ש**, אך טרם קרה בפועל.

מהות העילה- (1) הנאשם לא יזכה למשפט הוגן. (2) המשפט הוגן, אך בעצם קיומו של המשפט תהיה פגיעה בצדק או בעקרונות הצדק. המבחנים לעילה:

יפת- התנהלות בלתי נסבלת של הרשות.

בורוביץ- הרחבה של יפת למקרים בהם ההתנהלות אינה שערורייתית, אך קיום ההליך יפגע בתחושת הצדק.

המבחן המוצע בבורוביץ' הנו תלת שלבי-

1. זיהוי פגמים בהליכים שנקטו וקביעת עוצמתם במנותק משאלת האשם.
2. בחינה האם קיום ההליך למרות הפגם תפגע באופן חריף בתחושת הצדק – נדרש איזון בין האינטרסים תוך התחשבות בחומרת העבירה, מידת הפגיעה ביכולת הנאשם להתגונן ומידת אשמה של הרשות. (עלות הפגם מול תועלת ההליך)
3. בחינה האם ניתן לרפא את הפגמים באמצעים מתונים ומידתיים יותר מאשר ביטול כ"א. למשל הקלת העונש.

ראשי נזק להגנה מן הצדק:

[1] **אכיפה סלקטיבית**- אכיפת הדין נגד אדם אחד והימנעות מאכיפתו כנגד אחרים. נדרש דמיון רב בין המקרים. 2 הגדרות לאכיפה בררנית:

• החלטה להעמיד לדין רק חלק מהמעורבים בפרשה.

• החלטה להעמיד לדין בשעה שבפרשות אחרות שעניינן דומה לא הוגשו כתבי אישום.

- המרה** - אכיפה סלקטיבית פוגעת באינטרס ההסתמכות של הפרט על התנהלות גורמי האכיפה.
- סעד** : צריך לתאם את חומרת הפגם והפגיעה בנאשם הקונקרטי. **שיקולים** : מידת הפגיעה בשוויון, תום ליבה של הרשות, התסכמות הנאשם. **שלב הוכחה** : 1. יש להראות הבחנה בין מקרים בהם יש דמיון רלוונטי. **פלוגה** - לא די במקרה זהה אחד, אלא לאורך זמן ובאופן שיטתי. 2. יש להראות כי בבסיס ההבחנה קיים שיקול פסול שאינו מידתי וראוי [לזכור שלפרקליטות עומד עקרון תקינות המנהל].
- [2] **שיהוי בהגשת כ"א** - חלף זמן רב מביצוע העבירות וההשתהות אינה מוצדקת. טענה זו מתקבל במקרים יוצא דופן.
- רוזי בן חיים** - שיהוי ניכר בהגשת כתב אישום יכול להביא ביטולו. יש לבדוק 2 פרמטרים : (1) אורך ההשתהות. (2) נסיבות ההשתהות. מקרים מסובכים שבהם ההתעכבות בתום לב לבין מקרים פשוטים בהם ההשתהות בזדון.
- # לרוב שיהוי כשלעצמו לא יבסס הגנה מן הצדק (יכול להיות שהוגש באיחור ברשלנות, אך בתו"ל ולא בזדון).
- [3] **התנהלות גופי חקירה** - התנהלות מחדלית של גופי החקירה והתביעה עשויה להביא לביטול או הפחתה בכתב האישום. יש לבחון האם בכך נמנעה מהנאשם היכולת לנהל את הגנתו כראוי [דוגמאות : היעדר תמלול חקירה, לא נבדקה טענת אליבי, עדי ראיה לא נחקרו, עו"ד של הנאשם לא נכח במסדר הזיהוי, אבדה ראיה שהייתה חשובה לנאשם].
- קטיעני** (תחקירנית מתחזה לקטינה) - הנדל- ייתכן שבנסיבות חריגות התערבותו של גוף פרטי בהליך פלילי עשויה לפגוע בתחושת הצדק עד כדי קבלת טענת ההגנה. בפועל-לא עמד במבחן המשולש של בורוביץ'. **לדר** - המדינה לא העבירה חומרי חקירה זמן רב והצהירה הצהרות לא נכונות, עמד במבחן המשולש וכ"א בוטל. **אור** - נטען להגנה מן הצדק על בסיס אכיפה בררנית, הסתכמות, שהיו ורשלנות של הפרקליטות - בימ"ש קיבל את הטענה וכ"א בוטלו. **הר שפי** - שתלו משקל אלקטרוני, יש להפעיל את דוק ההגנה מן הצדק בצמצום כדי שהציבור לא יצא נפסד. כאן השתילה הייתה זניחה בהיבט הראייתי. **קצב** (*) "דיבור בשני קולות" של היועמ"ש על קושי ראייתי שהוביל את קצב לוותר על הסדר הטיעון. לא התקבל. (*) נקבע כי למרות שטף הפרסומים בתקשורת אין בפגם זה לפגוע מהותית בעקרונות הצדק ולהוביל לביטול כתב האישום. ביהמ"ש כן התחשב בשיקול זה לעניין העונש. **ניר חפץ**
- [4] **סוכן מזיח** - השפעה של גורמי האכיפה על אדם על מנת שיבצע עבירה. יכול לטעון שהודח לביצוע העבירה. מועד העלאת הטענה - מיד לאחר תחילת המשפט, אך ניתן להעלותה בכל שלב ההליך וגם בערעור.
- נטל ההוכחה** - על הנאשם (בניגוד לשאר הטענות המקדמיות) עליו להוכיח קש"ס בין התנהלות הרשות לבין הפגיעה בזכויות. יש לעשות שימוש בחוק חופש המידע ולבסס את הטענה ע"י נתונים.
- נפקויות קבלת הטענה** :
- (1) עיכוב ההליכים השיפוטיים. (2) ביטול כתב האישום. (3) הפחתה בענישה.

הסדרי טיעון

- הסכם בין התביעה לנאשם או חשוד הנוגע לתוכן כ"א, עונש או תוצאות אחרות בתמורה להתחייבות הנאשם או החשוד להודות בעובדות כ"א כולן או חלקן. **בימ"ש אינו צד להסדר ואינו מחוייב לו אך יתן לו משקל רב ולרוב יאמץ.**
- לפני אישור הסדר טיעון** - ביהמ"ש צריך לוודא שההודאה מטעם הנאשם היא **הודאת אמת** [ושהוא מבין את המשמעות].
- חוקיות ההסדר** - צריכה להתקיים **זיקה הגיונית** בין המעשים העברייניים לעובדות המתוארות בכתב האישום ולא ניתן לצייר מציאות פיקטיבית. אולם מטבע הדברים, בהסדר טיעון יושמטו פרטים ועובדות מסוימים **קצב**.
- תנאי יצירת הסדר טיעון** :
- באשה** - אין העדה על גמירות דעת של התביעה כל עוד לא היו **הסכמה בכתב ואישור פרקליט מחוז** [המהווים את גמירת הדעת של התביעה] היוצרת הסתמכות או ציפייה לצד השני. **3 מודלים (חוזי, שלטוני, מנהלי).**
- בחמוצקי** - ביהמ"ש לא יקבל הודאת נאשם במסגרת הסדר טיעון אלא אם לנאשם הייתה הזדמנות ויכולת לשקול את הסיכויים והסיכונים של ההסדר.
- מרקוביץ** - ביהמ"ש צריך להודיע באזהרה לנאשם לפני יישום ההסכם שהוא (ביהמ"ש) לא מחוייב אליו.
- יכולת הנאשם לחזור בו מן ההסכם** :
- כל עוד הנאשם לא מסר הודאה, הוא יכול לחזור בו מההסדר ולעמוד על זכותו לקיום משפט. באם לא הזהיר אותו ביהמ"ש שאין חיוב להשתמש בהסדר טיעון- יש לתת לו לחזור בו גם מההודאה.
 - לאחר מסירת הודאה - ביהמ"ש יכול לאשר לנאשם לחזור בו מההודאתו בכל שלב במהלך המשפט (ובערעור) לפי שיקול דעתו.

פס"ד שניידר - חזרה מהודאה בשלב הערעור - ביהמ"ש פחות ייטה לאשר (חשש שעושה זאת רק כי לא מרוצה מפסה"ד). על נאשם

כזה מוטל הנטל להוכיח כי בקשתו מוגשת בתום לב ויש 2 תנאים חלופיים :

1. להצביע על נתונים חדשים שלא הובאו בחשבוני על ידו במועד הודאתו.
2. להראות שלא הבין את משמעות הודאתו בזמן אמת, לא הוזהר בנוגע למשמעות הסדר הטיעון או שנפל כשל בייצוגו.

בחמוצקי - 3 עילות לחזרה מהודאה :

1. ההודאה לא נעשתה מרצונו החופשי של הנאשם (חשש בנוגע לרצון חופשי יקום כשיש הסדר טיעון של כמה נאשמים שתלוי בהסכמת כולם).
2. ההודאה נעשתה בטעות או למטרות זרות וחיצוניות.
3. הנאשם לא הבין את משמעות ההודאה [בתוך זה אם לא הוזהר מראש שביהמ"ש לא קשור להסדר].

• **במקרה שביהמ"ש גזר עונש חמור יותר מזה של הסדר הטיעון** - מותר לנאשם לחזור בו מהודאה, בכפוף לעילות של **בחמוצקי**, והוא צריך להביא נתונים חדשים שמצדיקים הקלה בעונש (לא נדרשות נסיבות חריגות). בעת בחינת השאלה, ביהמ"ש יתחשב בעיתוי שבה עלתה (לפני גזר הדין/אחריו) כביטוי למידת האותנטיות שבה (האם ההודאה היא הודאת אמת).

יכולת התביעה לחזור בה מן ההסכם : קשה יותר

• המדינה יכולה להשתחרר מהסדר הטיעון אם האינטרס הציבורי מחייב זאת. **ארביב** - במצב בו נתגלו עובדות חדשות רשאית התביעה לחזור בה מהסדר הטיעון.

• **ארביב** - הפרקליטות צריכה לאזן בין שיקולי חשש לפגיעה בשלום הציבור לבין פגיעה בזכויות הנאשם. **שיקולים לקבלת החלטה בתוך מתחם הסבירות** : (1) שמירה על אמינות השלטון. (2) הגשמת מטרות ההליך הפלילי. (3) אינטרס הציפייה וההסתמכות של הנאשם.

אמות המידה של המדינה להפעלת שיקול דעת ע"י התביעה :

1. כאשר הנאשם מילא את חלקו בהסדר ואצל התובע לא חל שינוי בנסיבות ← לא קיים אינטרס ציבורי המצדיק שחרור.

טורק - הנאשם טרם מילא את חלקו בהסדר ואצל התביעה לא חל שינוי בנסיבות - ביהמ"ש נתן משקל מיוחד לאינטרס אמון הציבור ולא אפשר לתביעה לחזור בה מהסדר הטיעון.

2. כאשר הנאשם טרם מילא את חלקו בהסדר ואצל התובע חל שינוי בנסיבות ← קיים אינטרס ציבורי המצדיק שחרור.

ארביב - הנאשם טרם מילא את חלקו ואצל התביעה התגלו ראיות חדשות ← נקבע שהחלטת התביעה לחזור בה מהסדר הטיעון אינה חורגת ממתחם הסבירות.

3. מצב ביניים - כאשר הנאשם מילא את חלקו בהסדר ואצל התובע חל שינוי בנסיבות ← יש לערוך איזון בין האינטרסים.

בחינת הסדר הטיעון בשלב הערעור (פרצ) :

התביעה לרוב תגן על ההסדר גם אם יש בו פגם. הסדר הטיעון מוגבל לערכאות דיוניות ובשלב הערעור לא קיימים עוד בין הצדדים קשרים חוזיים. לכן, רשאית התביעה לקיים ביקורת עצמית מחודשת תוך שהיא יודעת שבימ"ש דחה את הסדר הטיעון ותוך בחינה האם ההסדר עדיין מגשים את האינטרס הציבורי. התביעה חייבת להבהיר לנאשם כי ההתחייבות בהסדר לא כוללת הגנה עליו גם בערעור. אם זה לא הובהר – זה יהווה שיקול תומך בהגנה על ההסדר נוכח אינטרס הציפייה של הנאשם (אך אין בו די לבדו). גרוניס במיעוט - אם בערעור התביעה תומכת בעונש שחורג מההסדר יש לאפשר לנאשם לחזור בו מהודאתו בגלל פערי הכוחות המובנים.

הסדרי טיעון ונפגעי עבירה :

ס' 17 לחוק זכויות נפגעי עבירה - נפגע עבירות מין/אלימות חמורות זכאי להביע עמדתו בעניין הסדר טיעון שעומד להיחתם בפני התובע.

חריג : הדבר מעורר חשש ממשי לפגיעה בהליך. **קצב** - דעת הנפגע היא חלק מהשיקולים אך זו לא זכות וטו!

ס' 17(ד) - בדיון שבו התובע מציג את ההסדר, על ביהמ"ש לברר האם נפגע העבירה יודע בנושא.

סעד - אי מילוי זכות זו אינו מביא בהכרח לביטול הסדר הטיעון.

ביקורת שיפוטית על הסדרי טיעון :

בדבר העונש - יש 3 גישות בנוגע למעורבות של בימ"ש בהסדר : [1] **גולדברג** - אפשר לדחות הסדר אם העונש המוסכם שונה מאוד מהעונש הראוי. [2] **מצא** - אפשר להפעיל ביקורת שיפוטית בעלת אופי מנהלי לפיה ההסדר יכובד אם התקבל משיקולים ענייניים ואינו בלתי סביר באופן קיצוני. [3] **פלוגי** - גישת האיזון - על ביהמ"ש לבחון האם קיים איזון בין טובת ההנאה שמעניק הסדר הטיעון לנאשם לבין התועלת

צ'קליסט סד"פ פרופסור מיכל טמיר תש"פ שחר ושישראל

שיש בעונש המוצע לאינטרס הציבורי. לצורך כך יש להתחשב במגוון שיקולים: ההסתמכות, הרצון לקיים את מוסד הסדרי הטיעון, העונש הראוי, צפיות הנאשם, הקשיים הצפויים בניהול המשפט, האינטרס הציבורי שבהשגת ההודאה, חיסכון בזמן שיפוטי ובמשאבי התביעה.

← **ידחו הסדר טיעון אם ימצא בימ"ש כי נפל פגם או פסול משמעותי בשיקולי התביעה, אפילו נהגה בתו"ל.**
בדבר חוקיות ההסדר - **קצב**: למרות שיש מתחם רחב לשקול דעת התביעה ההסדר אינו חסין מפני ביקורת שיפוטית.

הסדר טיעון לאחר הרשעה - בשלב הערעור: אפשרי.
אידלברג - ארבל - ביקורת שיפוטית על הסדר כזה תהיה קפדנית יותר. יש להראות כי אחרי ההרשעה נוצרו נסיבות שמצדיקות סטייה מהערכאה הדיונית. **דנציגר וגרוניס** - אין הבדל בין הסדר טיעון בערעור לבין הסדר ראשוני מבחינת הביקורת השיפוטית - בשניהם ביקורת שיפוטית מצומצמת
גרינשפן (ביקשו משפט חוזר בגלל הסדר טיעון מקל) - נקבע כי אמצעי של משפט חוזר מיועד לפעול לטובת הנאשם ולא לטובת התביעה.
מאמר של המרצה 'הסדר טיעון הוא הסדר טיעון' - הניסיון של הפסיקה להשתמש במודלים אחרים להסכמי טיעון (חוזי, מנהלי, שלטוני) לא צלח וגורר תוצאות לא רצויות. יש יתרון בחקיקה על פני פסיקה כדי לצקת משמעות לכלי זה אך הצעת החוק הנידונה במאמר אינה ממצה.

מעצר לצרכי ערעור (מטעם התביעה)

- 2 **מצבים רלוונטיים**: הנאשם **זוכה** או הנאשם **הורשע** אך ללא עונש מאסר.
2 **אפיקי ערעור**: מעצר לצורך הגשת ערעור, מעצר בתקופת הערעור.
במקרה של **הרשעה** ללא עונש מאסר:
- **מעצר לצורך כתיבת ערעור - ס' 22(א)** - ביהמ"ש **שהרשיע** יכול להורות על **72 שעות** מעצר תחת חשש הימלטות. אם אין חשש הימלטות - שחרור בערובה.
 - **מעצר בתקופת הערעור - ס' 22(ב)** - **ערכאת הערעור** רשאית להורות על מעצר עד תום ההליכים לפי **ס' 21** (ע"ע פרק רלוונטי). במקרה של **זיכוי**:
 - **מעצר לצורך כתיבת ערעור - ס' 63** - ביהמ"ש **שזיכה** רשאי להורות על **72 שעות** מעצר או שחרור בערובה.
 - **מעצר בתקופת הערעור - לקונה בחוק** - אין סעיף שקובע למי הסמכות לעצור בשלב זה.
- עפיף** - קושר בין **ס' 63** ו**ס' 2(3)** - מקנה **לערכאת הערעור** סמכות להורות על מעצר עד תום ההליכים לפי **ס' 21**.
← **נכור**: תמיד אפשר להפעיל חלופות מעצר, אא"כ החוק אסר על כך במפורש.

ערר ועיון חוזר

עיון חוזר: **ס' 52** לחוק המעצרים - מיועד לשינוי נסיבות או חלוף זמן בגינם פונים לאותו בימ"ש שנתן את המעצר ובמקשים עיון חוזר בהחלטה. **ס' 52א** אדם שהוא עצור/משוחרר/ תובע רשאי לבקש מאותה ערכאה עיון חוזר בהתקיים: התגלו עובדות חדשות או שינוי נסיבות / חלף זמן ניכר לפחות חודשיים. ניתן לבקש עיון חוזר על עיון חוזר.
ס' 52 ב אדם במעצר בגלל שלא היה יכול לשלם ערובה יכול לפנות בכל עת לבקש עיון חוזר. **רביזדה** - כאשר הבקשה היא בגלל חוסר יכולת להמציא ערובה - הבקשה לעיון חוזר לא מותנית בחלוף זמן. לא תקבע ערובה לשחרור שאין בכוחו של הנאשם לעמוד בה כדי להשאירו במעצר שדינו להשתחרר ממנו. **עקנין** - שופט רשאי לקחת בחשבון התנהגות פלילית שלא קשורה בעבירה כשבוחן עיון חוזר.

ערר: **ס' 53** לחוק המעצרים - ערר לביהמ"ש שהוא **ערכאה עליונה**. הערר נועד לפתוח את ההחלטה כי אחד הצדדים חושב שביהמ"ש טעה בהחלטה שלו (ולא בגלל שינוי נסיבות או חלוף זמן). ניתן לערר על כל החלטה שקשורה במעצר (גזר הדין, פסה"ד, ערובות וכו').
ס' 53א - על כל החלטה שקשורה במעצר, עצור, משוחרר בערובה, תובע או ערב ניתן לערר **לביהמ"ש שלערעור** שידון בערר בדרך יחיד.

צ'קליסט סד"פ פרופסור מיכל טמיר תש"פ שחר ושישראל

ס' 53(ב) - ביהמ"ש יכול להיזקק לחומרים שהתווספו. ניתן להסתכל בחומר ראיות חדש.

ס' 53(1א) - אם המחוזי הוא ערכאת ערעור - אין ערעור שני אוטומטי לעליון אלא נדרשת בקשת רשות ערעור.

ס' 53(2) - ניתן לדון בבקשת רשות ערר ובערר עצמו באותו הזמן, או לדחותה בלא נוכחות הצדדים.

ס' 53(ג) - ניתן להגיש ערר/בר"ע תוך 30 יום. חריג: ביהמ"ש יכול להאריך את המועד.

נסיבות בהן ייתנו רשות ערעור:

גריס - ארבל אימצה את הלכת חניוני חיפה מסד"א - רשות ערעור תינתן כשיש להכרעה חשיבות ציבורית: (1) החלטות סותרות בערכאות נמוכות. (2) בעיה משפטית. (3) חשיבות חוקתית. חריג: נסיבות מיוחדות בהן תינתן רשות ערר ללא סוגיה עקרונית מהותית.

ברטלה - דנציגר מרחיב את גריס - אם ההחלטה פוגעת בזכויות נאשם/בלתי מידתית/בלתי סבירה - תינתן רשות גם אם לא מדובר בנסיבות מיוחדות, משום שמדובר בדיני נפשות.

שפיגל - ניתן לדון בערר בכל "עניין הנוגע לשחרור" [ס' 53(א)] כולל החלטה בנוגע לחילוט ערבות.

הוראות כלליות:

ס' 54 - סמכות ביהמ"ש בערר ועיון חוזר - רשאי לקיים/לבטל/לשנות/לתת החלטה אחרת במקום.

ס' 56 - פירוט אופן הגשת בקשה לערר/עיון חוזר.

ס' 57 - דיון בעררים חייב להיות בנוכחות הנאשם (אם הוא לא עצור - אז סנגור) ובנוכחות התובע.

שיקולי מדיניות

בין כללים דיוניים לכללים מהותיים: כללים דיוניים מופעלים רטרואקטיבית לעומת כללים מהותיים. כללים דיוניים יכולים להיות גמישים ומהותיים הם קשיחים. ← חשוב שהכללים הדיוניים יהיו לרוב קשיחים על מנת למנוע שרירות בחוק ולייצר ודאות בהליך המשפט. בנוסף צריך למנוע רשלנות (למשל בהגשת בקשות) ולצמצם עלויות התדיינות.

בין אמת עובדתית לאמת משפטית: ברצח ארלוזורוב על אף שאנשים זוכו נפתחה ועדת חקירה - מטרתה להגיע לאמת עובדתית. הליך אדברסרי (שופט ניטרלי) מול הליך אינקוויזטורי (שופט אקטיבי): קרמיצר: השיטה האינקוויזטורית כי יש בה לצמצם את הפער בין האמת העובדתית לאמת המשפטית.

due process modrl / Crime model – למצוא את האיזון בין מיגור הפשיעה לבין מודל הליך ראוי. השיטה נותנת דגש גדול לגילוי האמת. זה בה לביטוי בכך שבית המשפט אומר שההליך המשפטי אינו משחק. "עדיף שאלף רשעים יסתובבו חופשי מאשר שצדיק אחד ישב בכלא". סילביסטר: ביהמ"ש קבע שטעות בכתב אישום ניתנת לתיקון ואינה עוצרת את ההליך המשפטי. השופט ברק: מטרתו של הליך פלילי הרשעת הרשע וזיכוי החף מפשע. מאפשרים פגיעה בכללים כאשר הם לא גורמים לעיוות דין. קניר: ביהמ"ש ביקש לזמן עדים אלא אחרי הסיכומים. ביהמ"ש קבע שלצד הכלל שהראיות צריכות להיות מובאות בזמן הרגיל והמקובל יש להכיר בשיקול דעתו של ביהמ"ש לחרוג מחוק זה.. דמניוק: התביעה ביקשה לעשות שימוש בסעיף 216 לחסד"פ שמאפשר לביהמ"ש להרשיע אדם בעבירה שהתגלתה מהעובדות גם אם זו לא העבירה שכתובה בכתב האישום. לכך יש שני סייגים: [1] לא יקבל עונש יותר גרוע ממה שהאגרה מאפשרת. [2] תהיה לו אפשרות להתגונן. ביהמ"ש קבע שלא הייתה לדמניוק אפשרות להתגונן בפני האוצפיה של רוצח נאצי.

המפכה החוקתית:

זכויות נפגעי עבירה – לפי ברק ושמגר – בעלות מעמד חוקתי, ויש לאזן בין זכותם לזכויות חשודים ונאשמים. דורנר – בפס"ד מדובר באינטרס ציבורי ואין להתבלבל. חוק נפגעי עבירה. "לקבוע את זכויותיו של נפגעי עבירה ולהגן על כבודו של אדם מבלי לפגוע בזכויותיהם של חשודים ונאשמים". לנפגעי עבירה זכות להישמע לפני הסדר טיעון רק בפני הפרקליטות ולא בפני ביהמ"ש כי זו ראייה לא קבילה. טמיר: העיקרון הוא שניתנת זכות לנפגעי עבירה אך במעמד נמוך מזכויות חשודים ונאשמים. החוק היחיד שמוכן לפגוע בזכות של נידון בשביל נפגעי עבירה הוא חוק מגבלות על חזרתו של עבריין מין על חזרה לסביבתו של נפגע עבירה. חוק זה אומר כי מטרתו להגן על נפגע עבירה מפני נזק נוסף שעלול להיגרם לו מפני התקלות נוספת באדם שפגע בו מבלי לפגוע במידה העולה על הנדרש בזכויותיו של העבריין.

חוק זה מגביל את העבריינין לאחר שסיים לשלם את חובו לחברה בשביל להן על נפגעי עבירה. חוק זה מתייחס לאנשים שהורשעו ולא לנאשמים.

שיקולים כלכליים בזכויות חשודים ונאשמים: **צמח** זמיר שיקולים כלכליים יהיו כפופים למבחני המידתיות. **הפרטת בתי הסוהר טמיר** - קיצור זמן המעצר הראשוני לא בהכרח מסייע לחשודים כי יש זמן קצר שמספיק בשביל להתעסק בפרוצדורה במקום לחקור בפועל את החשוד מה שיכול להביא לזיכוי.

עיכוב ביצוע עונש מאסר עד החלטה בערעור: **פס"ד שורץ:** שינוי ברירת מחדל. החלטת ערעור לא מעכבת את העונש אוטומטית, הנטל על מבקש הערעור להראות שזכותו לעיכוב העונש גבוהה מהאינטרס הציבורי שמנגד. **השיקולים לעיכוב:** [1] אורך תקופת המאסר - עונש ארוך מעיד על חומרת העבירה ותמריץ לברוח. עונש קצר עלול להביא שאדם יסיים לרצות את העונש כשהערעור טרם התברר. [2] חומרת העבירה ומסוכנות, אם עדין לא יושב במעצר אז אין חשש מסוכנות וברחיה - **קצב**. [3] סיכויי הערעור - סיכוי גבוה יעכב את ביצוע העונש. [4] הערעור רק על העונש או גם על ההרשעה-אם האדם מערער רק על העונש חזקת החפות כבר לא קיימת. [5] כלל הנסיבות - עבר פלילי וכו'. **אולמרט** - עיכוב בגלל עונש קצר וסיכוי הערעור. הוא הואשם בשוחד במחוזי, אך באופן נסיבתי, מבלי שנתפסו מעטפות. מבחינת סיכויי הערעור היה סיכוי, בסופו של דבר בעליון על השוחד העיקרי זוכה והורשע בשוחד קטן יותר והעונש הפך לשנה וחצי מ-6 שנים. כאן חלק מסיכויי הערעור התממשו לאור קיצור העונש ומכאן שהיה עיכוב ביצוע בעת הערעור.

בש"פ 8823/07 פס"ד פלוני - דיון בסעיף 5 לחסד"פ - נקבע שלא ניתן להאריך מעצר ללא נוכחות חשוד. מלבד מקרים של פצצה מתקתקת. הסעיף תוקן - אם היה מעצר ראשוני בנוכחות החשוד ולאחר מכן ניתן להאריך ללא נוכחותו אז ניתן לעשות זאת, בנסיבות מאד ספציפיות.

השפעה של חוקי היסוד על חיפוש בגוף: **קטלן** הסמכות הכללית של בית הכלא לפגוע בכבוד האדם ע"י ביצוע חוקן לפי ביהמ"ש צריך להיעשות ע"י חקיקה מוסדרת, הוראת חוק מפורשת ולא מכוח סמכות כללית או כללים פסיקטיים. חוק חיפוש בגוף ואמצעי זיהוי: קובע בצורה מסודרת את הנסיבות בהן ניתן לבצע חיפוש בגוף ומי הם הגורמים המאשרים והמבצעים. **פס"ד גואטה:** השופט אילון קבע שגם כאשר ניתנת הסכמה לא הכל פרוץ ומותר, יש לשמור על מידה סבירה של הגינות ושמירה על הפרטיות של החשוד. **פס"ד לאוניד לוי:** עוסק בבדיקת שכרות ובחזקה לפיה אדם שמסרב לבצע בדיקת שכרות הוא שיכור. פקודת התעבורה קובעת את העילות לבחון שכרות, בפסה"ד החילו את דרישת ההסכמה (שקיימת בחוק החיפוש בגוף) כיוון שהתקנות ברמה נורמטיבית נמוכה יותר מחוק החיפוש בגוף. נוצרה חזקה שאם אדם מסרב לבצע בדיקת שכרות הוא שיכור, יש בכך פגיעה בחזקת החפות. **אעפ"כ, בפועל הדין כיום הוא שאי הסכמה מהווה חזקת שכרות.** זה דבר שפוגע בזכויות אך הוא מתחייב לצורכי אכיפה.

ס' 2 (ג) לחוק חיפוש בגוף - צריך הסכמה, סעיף 2 (ה) בידי אותו מין, סע' 3 ו-4 - אם יש ייסוד סביר לכך שיש ראיה בגוף החשוד אפשר לחפש בהסכמתו, אם לא מסכים אפשר לקבל אישור של הקצין הממונה. מתי לביהמש ומתי קצין?
ככל שהחיפוש פנימי אם אין הסכמה צריך ללכת לביהמש 4 (ה).

כלל פסילה פסקתי יחסי: שיקולים: [1] ראיה: עצמאית, פורנזית, מושפעת (אם היו אומרים לחשוד שיש לו זכות לשתוק אולי היה שותק וכו'. מידת נחיצות הראיה. [2] השפעת קבלת הראיה על הגינות ההליך: מבחן של סבירות ואיזון. איזה זכות הופרה, בזדון או בתום לב. **אל עוקח** חומרת העבירה לא שיקול כי זה לכאן ולכאן.

חורי - סירב למתן תביעת אצבע ייחזק את ראיות התביעה.

פרשנות סעיף 12 לפקודת הראיות: **בישכרוב** אם הייתה פגיעה ברצון החופשי והאוטונומי של ההודאה. גם הפעלת מניפולציות פוגעת. **פרופ' בועז סנגרוב** אומר שכאשר אדם לא היוועץ בעו"ד ההודאה שלא אינה מרצון.

רציונליים רבים לפסילת ראיות: חינוך הרשויות, הגנה על ההליך מפני ראיות פסולות, השפעה על התנהלות רשויות האכיפה.